

NDUDO NDAH YAHN DIHVO VO JESUCRISTO CHE DIRUN SAN JUAN

¹ Cuahn che metah cuhnde iyehnse ne, a va ama ihyan che duche ye Ndudo yahn Dendiohs. Ihyan min ne, nduco ye Dendiohs Chida, ne Dendiohs ye.

² Nde nan che canan nducuahn ne, a nduco ye Dendiohs.

³ A nduco ye Dendiohs dendah ye nducuahn. Ndendi ndendita che va ne, a nduco ye dendah ye.

⁴ Ihyan min ne, a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehnse, ne anduhneca dave yahn yahn che ri ro dave nan ihyan ne, tihca ihyan min, te chicuahn ye ndudo yahn Dendiohs ihyan.

⁵ Quechica ye van ihyan nunde, chicuahn ye ihyan, ne andahre nahn ndahco ndiya ihyan chahn vederihquentiyon yahn ye, ate hua chicha ye, te vederihquentiyon yahn ye ne, anduhneca dave yahn yahn che rendihco dave nan che man.

⁶ Ama yune ne, tendahnun Dendiohs ama ihyan che duche ye Juan,

⁷ cah ye vederihquentiyon ihyan che cuahndudo ye ndudo yahn ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehnse, cava che cahnevan nducoyaca ihyan, ne cotahno ye.

⁸ Juan ne, ndiyu man ye che ndedevahn ye ihyan iyehnse, te vederihquentiyon che quenana cuma ye ne, che cuahndudo ye yahn ihyan min che a va cade che chi ye.

⁹ Ro che quechica Juan cahndudo ye ne, a cochi nino ro che cuanan ntiyon yahn ihyan min che cacuahn ye nducoyaca ihyan iyehanse nduhca che nahn Dendiohs che runecade cuahtechica ye.

¹⁰ Ihyan min che duche ye Ndudo yahn Dendiohs ne, nda ye iyehanse, ne andahre nduco ye Dendiohs dendah ye iyehanse, ate ihyan iyehanse ne, chacondah vedame ye ihyan.

¹¹ Nda ye muhn iyehanse cuh che dendah man ye, ate ihyan naci6n yahn ye ne, chacondah vedame ye ihyan.

¹² Me ihyan che nevahneacun ye ihyan, chitahno ye ihyan ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ye, ndahco ye ihyan chahn tah Dendiohs, nedin daya ye ihyan.

¹³ Ihyan chahn ne, chi daya Dendiohs ihyan, ndiyu cava ndata yahn ye, nde huane yahn che tihca nahn indihnte yahn ye, te man Dendiohs nedin daya ye ihyan.

¹⁴ Ihyan min che duche ye Ndudo yahn Dendiohs ne, ndo ye nduhca ihyan iyehanse, ne quechica ye neve nduyo van nuhn. Ndiherero nuhn che ama yudo vederihquentiyon quenan cuma ye, ne tumacadino nuhn che Daya Dendiohs Chida ihyan. Metah nde ama ihyan nduhca ye. Ama chahte vedeyahino quenan cuma ye man, deman ndudo cuaco chicuahn ye man.

¹⁵ Ama yune ne, rahn Juan yahn ihyan min tuhca:

—A ihyan tih che rente yahn ye ro menan me cuahn che rahn ri nchuhn che cochi ama ihyan che tahque chahte vederihquentiyon que-

nan cuma ye che co u, te a va ye nde ro che metah
cuhnde iyehñse.

¹⁶ Ihyan min ne, numacuahn vederihquentiyon
chahte yahn ye, redin yahino ye nducoyaco vo.

¹⁷ Ihyan min ne, Dihvo vo Jesucristo, che dechuh
Dendiohs ihyan, chicuahn ye Ndudo yahn ye mañ,
yahn vedeyahino yahn ye mañ, ne chemin ne,
tahque yudo che co vederihquentiyon che dirun
Moisés.

¹⁸ Nde ama ihyan, hua ndihche ye Dendiohs
Chida. Ate Dihvo vo Jesucristo, ihyan min che
Daya mañ ye, che ama yahino ye ne, a ihyan min
che chicuahn ye uvo taça ye.

*Juan Bautista ne, rañn ye yahn Dihvo vo Jesu-
cristo*

¹⁹ Ama yune ne, sañn ndinañ yahn nación yahn
Israel che vate se yañ Jerusalén ne, dechuh se ama
o chidocuyan ndinañ mañ, sañn levita che redin
se cudado nan ta mañ, che chahn se tumerune se
Juan deh vederihquentiyon quenán cuma ye.

²⁰ Juan ne, rañn cuaco ye ri ye sañn chahn:

—U ne, ndiyu ihyan min che a va cađe che chi ye
ndedevahn ye ihyan iyehñse.

²¹ Tumerune se ihyan:

—¿Duh ndih tuhme ne? ¿A ndih che profeta Elías
ne?

Ndahconan Juan yahn se:

—Ndiyu u.

Tumerune tun se ihyan:

—Tuhme, ¿a ndih ihyan profeta che a va cađe
che chi ye ne?

Ndahconan Juan yahn se:

—Ndiyu u.

22 Ndaconan tumerune se ihyān:

—¿Deh vederihquentiyon quenan cuma ne ne?, te va che neçah cuande nuhn ihyān ndinān yahn nuhn che tahve ye nuhn. ¿A hua co çahma ne co ne nuhn deh ntiyon quechica ne ne?

23 Ndahconan Juān yahn se:

—Ntiyon che quechicá ne, che rahndudó yahn nan che metah duhva nduhçā che dirun ihyān profeta Isaías tuhçā: “Cuihcoyān nchuhn chedave yahn ne çava che nevahneçun ne Dihvo vo cuahn che ndā ye.”

24 Sañh ndinān che dechuh se sañh chahn ne, fariseo se.

25 Rañh se ri se Juān:

—Nducote ndiyu ndih ihyān min che a va çade che chi ye ndedevahn ye ihyān iyehñse, nde huane Elías, nde huane profeta min ne, ¿deh cuande che rehdenune ne ihyān tuhme?

26 Ndahconan Juān, ne rañh ye ri ye sañh:

—Ntiyon che quechicá ne, che rihcoyān chedave yahn ihyān çava che nevahneçun ye Dihvo vo, ne chemin che rehdenuné ihyān. Ihyān min ne, quechica ye nación yuhn vo, ne nde hua rendihche nchuhn ihyān.

27 A va ye nde ro che metah cuhnde iyehñse, ne a va çade che chi ye tah cuahn adiva che co u. U ne, nde hua rignonun chihvé çava che có mare ama sañh deçahya yahn ye.

28 Ro min ne, quenan Juān rehdenune ye ama cuān nan che duche Betábara, chihto ico Jordán, lado cuahn nan che riquendāh yahn. Min che chahn sañh chahn tumerune se ihyān.

*Juan Bautista ne, rah̄n ye yahn Dihvo vo Jesu-
cristo che a ihyan min che nedihve ye nunde yahn
ihyan iyeh̄nse*

²⁹ Tama ro me ne, nd̄a nino Dihvo vo, ne cuahn
che ndihchero Juan ihyan ne, rah̄n ye ri ye ihyan
che chenun ye min:

—Condihche nchuhn. A ihyan tih che dechuh
Dendiohs ihyan. Nduhcā ama itecuche lihn che
co te vedino cāva nunde yahn ihyan ne, tihcā
ye, cahco mendahn ye ihyan coh ye, nedihve ye
nunde yahn ihyan iyeh̄nse.

³⁰ A ihyan tih che renté yahn ye ro min cuahn
che tuhcā ráhn: “Cochi ama ihyan che tahque
chahte vederihquentiyon quenán cuma ye che co
u, te a va ye nde ro che metah cuhnde iyeh̄nse.”

³¹ Ro menan me ne, nde hua devanó che a ihyan
tih, ihyan che a va cāde che chi ye ndedevahn ye
ihyan iyeh̄nse. Ate nducote a devanó che va che
chi ye ne, chemin che rehdenué ihyan nació̄n
yuhn vo Israel, cāva che cuahteyan ye, ne nevah-
necun ye ihyan.

³² Namin rah̄n Juan ri ye ihyan chahn:

—Ndhcheró Vaco Ndah yahn Dendiohs,
nduhcā ama icui, chiya, ne quenun ihyan tih.

³³ Ro menan me ne, nde hua devanó duh ihyan
che a va cāde che chi ye ndedevahn ye ihyan
iyeh̄nse, ate Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u
cāva che cuehdenué ihyan yan ne, rah̄n ye ri ye
u: “Ihyan che ndihchero che co Vaco Ndah yáhn,
conun ihyan ne, a ihyan min che din ye che conun
Vaco Ndah yáhn ihyan yáhn.”

³⁴ Man ne, a ndihché ihyan, ne ráhn rí nchuhn
te Daya Dendiohs ihyan.

Ihyan che chinduco ye Dihvo vo Jesucristo cuahn che canan din ye ntiyon yahn ye

³⁵ Tama ro me ne, a min tun quenan Juan nduco o ihyan che rinduco ye ihyan.

³⁶ Ura min ne, ndihchero ye che chuh Dihvo vo, ne rahn Juan ri ye ihyan chahn:

—A ihyan tih che dechuh Dendiohs. Nduhca ama itecuche lihn che co te vedino cava nunde yahn ihyan ne, tihca ye, te cahco mendahn ye ihyan coh ye, nedihve ye nunde yahn ihyan iyehanse.

³⁷ Chihnevan ihyan che o chahn che tihca rahn ye, ne cuahn ye cuahn nan cuahn Dihvo vo cava che conduco ye ihyan.

³⁸ Ndaconan Dihvo vo, ndihchero ye ihyan chahn, ne tumerune ye:

—¿Deh renuhn nchuhn?

Ndahconan ihyan chahn yahn ye:

—Ihyan Ricuahn, nuhn ne, cochi nuhn, te nahn ndihchero nuhn ti vaco ne.

³⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn, ndihchero ne.

Tuhme cuahn ihyan chahn nduco ye nan che quenan ye, ne nducote a ri tenduh nan rahco cun a chino ura min ne, chahtenan ye nduco vih.

⁴⁰ Ama cha ihyan chahn ne, duche ye Andrés, dihno Simón Pedro.

⁴¹ Ihyan min ne, cuahn che ndaca ye min ne, dinoca chahn ye chinuhn ye dihno ye Simón, ne cuahn che ntaca vih ye ne, rahn ye ri ye ihyan:

—Ntaca nuhn ihyan min che Mesías.

Ihyan nación yahn Israel ne, rahn ye “Mesías” yahn ihyan min che a va cãde che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse.

⁴² Ndetahno quenda ye dihno ye nan quenan Dihvo vo, ne cuahn che nda ye ne, rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Di ne, doche Simón, ðaya Jonás, ate man ne, ndahcó che doche Cefas —che nahn cahma Pedro.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Felipe nduco Natanael cava che conduco ye ihyan

⁴³ Cuahn che a chi cun ro min ne, tahn nun Dihvo vo ama ihyan che duche ye Felipe, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuhn vo, condoque u.

Tuhme cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan estado yahn Galilea.

⁴⁴ Felipe ne, yan Betsaida yan vaco ye. Dama yan vaco ye nduco Andrés man, Pedro man.

⁴⁵ Ura che cuahn Felipe ne, chinuhn ye ama amigo yahn ye che duche ye Natanael, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ntaca nuhn ihyan min che dirun Moisés man, ihyan profeta man, yahn ye. Ihyan min ne, duche ye Jesús ðaya José. Nazaret yan vaco ye.

⁴⁶ Rahn Natanael ri ye Felipe:

—¿Taca che yan min quendañ ama ihyan che cochihve ye?

Ndahconan Felipe yahn ye:

—Cuhn vo ndoque, ne ndihchero man.

⁴⁷ Cuahn che nda ihyan chahn min ne, nte Dihvo vo yahn Natanael, ne rahn ye:

—Ihyan cuh che cuaco ne, redin yahn che cahmo vo yahn ye che ihyan nación yahn Israel ihyan, te hua o nan o chende ye.

⁴⁸ Cuahn ino Natanael, ne rahn ye:

—¿Taca che a rendihche ne u?

Ndahconan Dihvo vo yahn ye:

—Ndhcheró di nde ura che metah yahve Felipe di, ura che ve min man yahn higo me, ne a checadinó nduhca ihyan di.

⁴⁹ Tuhme rahn Natanael ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ndih che Daya Dendiohs, ndih che Rey yahn nación yuhn vo Israel.

⁵⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Chitehne u, yahn che rahn rí di che ndihcheró di man yahn higo me man, yahn che checadinó nduhca ihyan di man, ate rahn rí di te nde hua cahñ ine cava chemin, te comañ ndihchero ved-erihno che tahque rahte ca.

⁵¹ Namin rahn ye ri ihyan chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te cuhnde ro ved-erihquentiyon chahte yahn Dendiohs che te ye quenán cumá, ne anduhneca ndete che condah vahchetero, ndihchero ne u che rinducó nducoyaca ihyan, che cuahn cochi ángel yahn ye nan.

2

Vihco che rihnevaco ihyan yan Caná, estado yahn Galilea

¹ Cuahn che a co ino ro che chinduco Felipe man, Natanael man, Dihvo vo ne, chihnde ama vihco che rihnevaco ihyan, ama yan che duche Caná,

estado yahn Galilea. Chaco Dihvo vo ne, a quenan ye min.

² Namin Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan ne, yahve ihyan che redin vihco me ihyan cava che cah̄n ye conduco ye.

³ Cade mendahn vihco me ne, a chihno vino, ne rahn chaco Dihvo vo ri ye ihyan:

—A chihno vino yahn ihyan sih. ¿A hua conen tah ihyan?

⁴ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Chacó, metah deh cuande che cah̄ma ne nducó yahn vino, te metah ndā ura che cuhnde ro vederihquentiyon che quenan cumá.

⁵ Tuhme rahn chaco ye ri ye sahn che chenan se rinan se nan vihco me:

—Codinahn nchuhn nducuahn che cah̄cantiyon ye.

⁶ Min vate an chite rahte che deman tu ndi ndah. Chite chemin chan ne, che retoh ihyan naciön yahn Israel, rih ye nune che renano ye dehtenduh cava che co vihco nduhcā costumbre yahn ye. Queri ama chite chemin chan ne, rahn tenduh ama ciento litro nune.

⁷ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Cuedecuto nchuhn nune chite che tihchan vate tan.

Cuahn che a chihno decuto nahn se chite chahn ne,

⁸ tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Man ne, cuetendah nchuhn tah, ne cah̄ ne ndaco ndihte.

Dinahn sahn chahn,

⁹ ne cah̄ se ndaco ndihte me, dechihn ye. Nune me ne, a ntacondā vino, nde hua devano ndaco

ndihte me ti chica, atenān sahn chahn. Tuhme cah ye sahn che rihnevaco me,

¹⁰ ne rahn ye ri ye sahn:

—Nducoyaca ihyan che redin ye vihco ne, dinoca vino ndah recah ye, ne cuahn che a ya ndih ihyan ne, recah ye vino ndere. Me di ne, ¿dehra cuande che denderen che redin, nde man tendah vino ndah?

¹¹ Tihca chi che canan din Dihvo vo vederihno, min yan Caná, estado yahn Galilea, chihco ro ye che ama yudo vederihquentiyon che quenán cuma ye, ne ihyan che rinduco ye ihyan ne, chitahno ye ihyan.

¹² Chihno min ne, cuahn Dihvo vo yan Capernaum nduco chaco ye man, dihno ye man, ihyan chahn che rinduco ye ihyan man, ne min chahtenan ye nduco vih neve ro.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndetendah ye sahn che rendihcue se dehtenduh, chenun se chete yaco

¹³ Cuahn che a nda nino vihco ro yudo che renun van ihyan nación yahn Israel ne, cuahn Dihvo vo yan Jerusalén.

¹⁴ Cuahn che nda ye min ne, cuahn ye chete yaco chahte, ne min chenun sahn che rendihcue itenine man, sahn che rendihcue itecuche man, sahn che rendihcue icui man. Namin min chenun sahn che rendahcorun tume, vate se nan mesa yahn se.

¹⁵ Tuhme din chine ye ama ndi ihyo, ne nduco chemin ndetendah ye sahn chahn chete yaco, nde nduco itenine yahn se man, itecuche yahn se man. Me sahn che rendahcorun tume chahn ne, chih

muhn chih min ye mesa yahn se, chihtera ye tume me ndiyahn.

¹⁶ Me sahn che rendihcue icui chahn ne, rahn ye ri ye sahn:

— ¡Cuahn nchuhn cuahn chevah nduco dehtenduh yahn ne! ¡Hua tuma ne yaco yahn Chidá cava che ndihcue ne dehtenduh yahn ne!

¹⁷ Ura min ne, nta tin ihyan che rinduco ye ihyan nduhca che a ndirun yahn ye nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “¡Ama yahinó yaco yahn ne! ¡Hua cuahnecún che ndere din ihyan, cuahtenun ye chete!”

¹⁸ Sahn ndinan yahn nación yahn Israel che redin se cudado min ne, rahn se ri se Dihvo vo:

— Codin ama vederihno, ndihchero nuhn, cuhnde ro deh vederihquentiyon che quenan come che tihca redin.

¹⁹ Rahn ye ri ye sahn:

— Ndete che ndahtera nchuhn yaco cuh ne, cuihno ino ro ne, nedin numá.

²⁰ Tuhme rahn se ri se ihyan:

— O raco an nduyo chendah ihyan, che dendah ye yaco cuh, ¿a rahque che nduco ino ro no nedin nome?

²¹ Sahn chahn ne, hua chenahn se. Rahco se che yahn yaco che nti min che tihca rahn ye. Ate rahn ye yahn man ye, ndiyu yahn yaco.

²² Nda ro che ndedetuhche Dendiohs ihyan van tenahn ne, tuhme nta tin ihyan apóstol yahn ye yahn che tihca rahn ye, ne chitahno ye Ndudo yahn Dendiohs, chenahn ye che nduco ndudo che tihca rahn ye ne, conahn che va che ntuche ye van tenahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a devano ye deh che rendedecadino ihyan

²³ Numanahn che quenan Dihvo vo yan Jerusalén ro yudo me ne, ama yahn ihyan chitahno ye ihyan, yahn vederihno che din ye.

²⁴ Ate Dihvo vo ne, hua chichahtino ye ihyan chahn, te a devano ye nduhchan ihyan iyehnse, rendacorun ye vederendedecadino yahn ye.

²⁵ Hua rendotenan ye che cahma ihyan nduco ye tachan ye, te a man ye devano ye deh che rendedecadino queri ama ihyan.

3

Nicodemo ne, chendihchero ye Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihnde ama ihyan, partido yahn fariseo, che duche ye Nicodemo. Ihyan min ne, nduco ye van ihyan ndinan yahn ihyan nación yahn Israel.

² Tuma ye ama vino, chahn ye chendihchero ye Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, a devano nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih cava che cacuahn ne nuhn, te nde ama ihyan hua co din ye vederihno che redin ne, ndete che hua nduco Dendiohs ihyan.

³ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri ndih te cava che nedin yahn Dendiohs ihyan, cahcantiyon ye ihyan ne, va che cuahteyan ye quenuma ra.

⁴ Cuahn ino Nicodemo chi, ne rahn ye ri ye ihyan:

—¿Taca chemin? ¿Taca co ndonun ama ihyan che a ndico ye chete chaco ye cava che ndaconan cuhndeyan ye?

⁵ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Cuaco rahn ri ndih te ne, atenan ihyan che din Vaco Ndah yahn Dendiohs che ndacorun vederendedecadino yahn ye, ndo ye ihyan ra, cuedene ye ne, atenan ihyan chahn che nedin yahn Dendiohs ihyan, cahcantiyon ye ihyan.

⁶ Daya ihyan iyehne ne, ihyan nunde. Ate ihyan che redin Vaco Ndah yahn Dendiohs che rendacorun vederendedecadino yahn ye, rendo ye ihyan ra ne, quenun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan.

⁷ Hua chahn ino ne yahn che rahn ri ndih: “Nducoyaca ihyan, nahn che ndacorun vederendedecadino yahn ye, ndo ye ihyan ra.”

⁸ Yuhne ne, rano muhn min, ne andahre rihnevan ne, ate hua devano ne ticuahn rechi, nde huane ticuahn rahn. Atihnoca Vaco Ndah yahn Dendiohs, te hua devano ne taça redin che rendacorun vederendedecadino yahn ihyan, rendo ye ihyan ra.

⁹ Tuhme tumerune Nicodemo ihyan:

—¿Taça che rahn ne?, te hua renahn.

¹⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¿Taça che ihyan ricuahn yahn ihyan nación yahn Israel ndih, ne hua renahn ne che rahn nduco ne?

¹¹ Cuaco rahn ri ndih te nuhn ne, rahn nuhn ri nuhn nchuhn yahn dehtenduh che devano nuhn man, che a ntihche nuhn man, ate nchuhn ne, hua ritahno ne.

¹² Nducote hua ritahno nchuhn che renté nduco ne yahn dehtenduh che ri iyehne ne, tahque

hua cotahno ne ndete che nté nduco ne yahn vahchetero.

¹³ 'Nde ama ihyan iyehense ne, hua nahn ye vahchetero, cava che co nte ye yahn. Atenan u che rinducó nducoyaca ihyan, te min chicá, ne min va che ndaconán.

¹⁴ Nduhca che chaconahn Moisés cu che ntave ye me tin ama yahn min yahn nan che metah duhva ne, tihca u che rinducó nducoyaca ihyan ne, va che cuaconahn yah ihyan u nan ama cruz,

¹⁵ cava che ndevahn nducoyaca ihyan che cotahno ye u, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

Nduhca che din yahino Dendiohs ihyan iyehense

¹⁶ 'Tihca, te ama yahino Dendiohs ihyan iyehense, ne andahre ama ndiyahn ra Daya ye, ate chihco mendahn ye ihyan, cava che nducoyaca ihyan che cotahno ye ihyan min ne, ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

¹⁷ Dechuh Dendiohs Daya ye muhn iyehense cuh, ndiyu cava che din ye castigo ihyan iyehense, ate cava che cotahno ihyan iyehense ihyan min, ndevahn ye ihyan.

¹⁸ 'Ihyan che ritahno ye Daya Dendiohs ne, hua co ye castigo. Ate ihyan che hua ritahno ye ne, a vate mendahn ye che co ye castigo, te hua ritahno ye Daya man Dendiohs.

¹⁹ 'Ihyan che hua ritahno ye Daya Dendiohs ne, a vate mendahn che co ye castigo, te nda ihyan min muhn iyehense cuh, chicuahn ye Ndudo yahn Dendiohs, ate ihyan chahn ne, tahque yeno ye che quendi ye cuahtendihco ye nunde, ne chemin che hua chitahno ye.

²⁰ Nducoyaca ihyan che riquendi ye rahtendihco ye nunde ne, rahcotahn ye yahn Ndudo yahn Dendiohs. Hua renevahnecun ye, te hua nahn ye che cuhnde ro nunde yahn ye.

²¹ Ate ihyan che runecade vatechica ye ne, renevahnecun ye Ndudo yahn Dendiohs, cava che cuhnde ro che rinduco Dendiohs ihyan nan dehtenduh che redin ye.

Juan Bautista ne, quendi ye nte ye yahn Dihvo vo Jesucristo

²² Chihno min ne, cuahn Dihvo vo nduco ihyan che rinduco ye ihyan, estado yahn Judea. Min chahtenan ye neve ro, ne chidama ihyan, chedenune ye.

²³⁻²⁴ Ro min ne, metah din se preso Juan, ne quenan ye ama cuan nan che duche Enon, nino yan Salim, rehdenune ye ihyan che renda ye, te min ne, ama va nune.

²⁵ Tahn min ne, nda ama o sahn ndinan yahn nacion yahn Israel, ne chahtecuhn chende se nduco ihyan che rinduco ye Juan, ndahchenan se che redenune ihyan.

²⁶ Tuhme chahn ihyan chahn chengo ye Juan:

—Ihyan Ricuahn, ihyan che nduco ne cuahn che quenan ne viche lado cah yahn ico Jordan, che nte ne yahn ye nduco nuhn ne, man ne, rehdenune ye ihyan, ne ama yahn ihyan rinduco ye ihyan.

²⁷ Rahn Juan ri ye ihyan:

—Queri ama vo ne, a man Dendiohs ndihco ye tah vo ntiyon che redin vo.

²⁸ A rahn cuaco ri nchuhn te ndiyu u, ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan

iyehnse, te ntiyon che ndihco Dendiohs táh ne, che cahcoyán chedave yahn ihyan cava che nevahne-cun ye ihyan min.

²⁹ Nán vihco che rihnevaco ihyan ne, ama ri yeno ndaco ndihte cuahn che ndihchero ye che yeno sahn che cahnevaco se, te a devano ye te ndahca rinahn ntiyon che quenan ye. Atihnoça u, te ama ri yenó yahn che ama ri yahn ihyan rinduco ye ihyan min.

³⁰ Ihyan min ne, a va cade che co chahte ntiyon yahn ye, ne u ne, a va cade che cuihno ntiyon yahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, a vahchetero chica ye che nda ye muhn iyehnse cuh

³¹ Dihvo vo ne, chica ye vahchetero, ne ndinan ye yahn nducoyaco vo. Ihyan iyehnse ne, rahndudo ye deman yahn dehtenduh che ri iyehnse cuh.

³² Ihyan min ne, rahndudo ye yahn dehtenduh che ri vahchetero, che ndihche ye man, chihnevan ye man, ate atenan ama o ra ihyan ritahno ye.

³³ Ihyan che ritahno ye ne, rech dito ye Ndudo yahn Dendiohs che rahndudo ihyan min, rihco ro ye che cuaco.

³⁴ A Dendiohs dechuh ye ihyan min, din ye che quenun Vaco Ndah yahn ye ihyan, quenan cuma ye nducuahn vederihquentiyon yahn. Chemin che numacuahn vederihquentiyon min rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs.

³⁵ Dendiohs Chida ne, yahino ye ihyan min che Daya ye, ndahco ye nducuahn vederihquentiyon tah ye.

³⁶ Ihyan che ritahno ye ihyan min che Daya Dendiohs ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ate ihyan che hua ritahno ye ihyan min ne, hua ndaca vahchetero cuahtenan ye. Tahque ndah ne, ama yah castigo din Dendiohs ihyan.

4

Ama tahn nación yahn Samaria, chitahno te Dihvo vo Jesucristo

¹ Tahn min ne, ama yahn ihyan rinduco ye Dihvo vo, redenune ye, ne checadino sahn fariseo che tahque yahn ihyan rinduco ye Dihvo vo che co Juan.

² Ndiyu man Dihvo vo che rehdenune ye ihyan chahn, te ihyan apóstol yahn ye.

³ Nducote hua nahn Dihvo vo che co yudo yahn sahn chahn, yahn che ama yahn ihyan rinduco ye ihyan ne, chica ye min estado yahn Judea, conahn ye estado yahn Galilea.

⁴ Yune cuahn nan che cuahn ye ne, chuh nación yahn Samaria.

⁵⁻⁶ Ama ro, tenduh nan inguiyahn ne, nda ye chihto ama yan yahn Samaria che duche Sicar, nan yahn yahn Jacob che chihco ye yahn daya ye José. Min va ama pozo nune che duche Pozo yahn Jacob, ne nducote ndi cuno Dihvo vo ne, cuahn ye chihnde ye chihto pozo me.

⁷⁻⁸ Ihyan apóstol yahn ye ne, cuahn ye viyan me cua ye dehtenduh che cheh ye nduco vih. Ura min ne, nda ama tahn yan min nan pozo me tendah te nune, ne rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—¿A hua te tah nune, cúh?

⁹ Cuahn ino te, ne rahn te ri te ihyan:

—¿Taca che rica ne nune cuh ne u?, te ndih ne, ihyan naci6n yahn Israel ndih, ne u ne, ihyan naci6n yahn Samaria u.

(Tihca rahn te, te ihyan naci6n yahn Israel ne, nde hua rente ye nduco ihyan naci6n yahn Samaria.)

¹⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye tahn:

—Nde hua renehn yahn vedeyahino yahn Dendiohs, nde hua devene duh u che ricá nune di, te ndete che devene ne, man caque nune u, nune min che vedevihche yahn ihyan iyehmse.

¹¹ Rahn te ri te ihyan:

—Pozo cuh ne, ama yano, ne ndih ne, nde hua nda ne deh che tendah nduco ne nune, ¿ti ra ngua ne nune che rahn ne che te ne u?

¹² Ihyan ndico yahn nuhn Jacob, chino ye pozo cuh, chichihve yahn man ye man, yahn daya ye man, yahn ite ndata yahn ye man, ne man ne, nuhnde tah nuhn. ¿A rahco ne che tahque rigonun chihve ne che co ihyan min?

¹³ Rahn ye ri ye tahn:

—Nducoyaca ihyan che cuh ye nune tih ne, ndaconan co yaca ye.

¹⁴ Ate ihyan che cuh ye nune che cah ne, ametah ndaconan co yaca ye, te nune min ne, hua nda ro che tihnan, ne din che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

¹⁵ Tuhme rahn te ri te ihyan:

—Te ne nune che rahn ne me, cúh, cava che ametah ndaconan co yacá, ne hua conan cuma che chí tendah nan pozo cuh.

¹⁶ Rahn ye ri ye tahn:

—Cuehn ngua inchahn, tuhme cochi nduco se.

17-18 Ndahconan te yahn ye:

—Metah incháhn.

Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—Cuáco rahn che metah inchahn, te ro menan ne, uhn inchahn nenan come, ate sahn che quenan come man ne, ndere quenen nduco se.

19 Cuahn che chihnevan te che tihca rahn ye ne, rahn te ri te ihyan:

—Che tihca rahn ne ri ne u ne, a ndero ndi che ihyan profeta ndih.

20 Ihyan ndico yahn nuhn ne, muhn cuete cuh rechi ye rendeva ye yavenan Dendiohs, ne nchuhn ihyan nación yahn Israel ne, rahn ne te min yan Jerusalén va che ndeva vo yavenan ye. ¿Cha che cuáco ne?

21 Ndahconan ye yahn te:

—Cuedevene te ndiyu deman cuete cuh, nde huane deman yan Jerusalén ndeva ihyan yavenan Dendiohs Chida, te a nda ro che, adecotino che chenanihyan ne, a min no co ndeva ye yavenan ye.

22 Nchuhn, ihyan nación yahn Samaria ne, nde hua devano ne taça va cade che ndeva ihyan yavenan Dendiohs. Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, a devano nuhn, te a van ndata yahn nuhn, quendah ihyan che ndedevahn ye ihyan iyehense.

23 A nda ro che ihyan che redin yahn che cahmo vo che rendeva ye yavenan Dendiohs Chida ne, rendeva ye yavenan ye numacuahn chedave yahn ye man, numa cuáco man, te ihyan

min ne, nahn ye che tihc̄a ndeva ihyan yaven̄an ye.

²⁴ Dendiohs ne, ama Vaco, ne ihyan che rendeva ye yaven̄an ye ne, nahn che ndeva ye numacuahn chedave yahn ye m̄an, numa cūaco m̄an.

²⁵ Rāhn te ri te ihyan:

—A devanó che va che chi ihyan min che Mesías, che a va c̄ade che ndedevahn ye ihyan iyeh̄nse, ne cuahn che nd̄a ye ne, te cuande ye uvo yahn nducuahn.

²⁶ Rāhn ye ri ye tāhn:

—A u, ihyan min, che renté ndoque.

²⁷ Ura min nt̄a ihyan apóstol yahn ye, ne cuahn ino ihyan chahn che rente ye nduco ama nd̄ahta, ate nde ama ye hua chihquino ye tumerune ye ihyan deh chica ye tāhn m̄an, deh yahn che rente ye nduco te m̄an.

²⁸ Tuhme chihco te cuhte yahn te min, con̄ahn te, ne rāhn te ri te ihyan viȳan:

²⁹ —Cochi nchuhn ndihchero ne ama ihyan che rāhn ye ri ye u nducuahn che nedín. Co a ihyan min che a va c̄ade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyeh̄nse.

³⁰ Tuhme cuahn ihyan yān quendihchero ye Dihvo vo.

³¹ Numanahn min ne, rāhn ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿a hua cheh inguiyāhn ne?

³² Ndahconan ye, ne rāhn ye ri ye ihyan chahn:

—U ne, va ama comida yāhn, che nde hua devano nchuhn yahn.

³³ Ate hua chenahn ihyan chahn deh con̄ahn che tihc̄a rāhn ye, ne rente ye vān m̄an ye nduco vih:

—¿A va duh che checu che cheh ye, che tihca rahn ye?

³⁴ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Che dinahn nan ntiyon yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u ne, chemin che vedeyeno yahn, anduhneca ama comida yahn.

³⁵ Nchuhn ne, rahn ne te renda ca te cun iyo cava che ndevahn ihyan ndute ndata. Ate u ne, rahn ri nchuhn te, nde meniyon ne, ama yahn ihyan vateyan ye cava che cahcovan ye Ndudo yahn Dendiohs che cuahndudo ne.

³⁶ Nan ntiyon yahn ihyan ne, nahn cuan ne, ama ye rino ye ndute ndata, ne tama ye rendevahn ye cuahn che a ri yahn. Atihnocan nan ntiyon yahn Dendiohs, te nahn cuan ne, ama ye ranan ye rahndudo ye Ndudo yahn Dendiohs, ne tama ye riquendi ye, tuhme ritahno ihyan. Ihyan che ritahno ye ne, rendevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Me ihyan che redin ye ntiyon min, ihyan che rahndudo ye menan man, ihyan che rahndudo ye cuahn che a ritahno ihyan man ne, rahte yeno ama tama ye nduco vih.

³⁷ Nducote tihca ne, riquendah cuaco ndudo che tuhca rente ihyan: “Ama ye rino ye ndute ndata, ne tama ye rendevahn ye cuahn che a ri yahn.”

³⁸ U ne, dechuh nchuhn, cuahndudo ne Ndudo yahn Dendiohs nan che a vih ihyan nedin ye ntiyon, ne ndonda tah ne ntiyon min quendi ne.

³⁹ Ama yahn ihyan yan min, rente tahn min nduco ye yahn che rahn Dihvo vo ri ye tahn nducuah che nedin te, ne chitahno ye ihyan.

⁴⁰ Chemin che cuahn che nda ihyan yan chahn nan Dihvo vo ne, yahve ye ihyan che conan ye

min. Quenan ye yan min o ro,

⁴¹ ne nde tahque yahn ca ihyan chitahno ye ihyan cuahn che chihnevan ye che rahndudo ye.

⁴² Tuhme rahn ihyan yan chahn ri ye tahn min:

—Chitahno nuhn ihyan min, yahn che nte yahn ye nduco nuhn. Ate man ne, tahque chichahtino nuhn ihyan, te chihnevan man nuhn che rahndudo ye. A devano cuaco nuhn te a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehmse.

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn dihn, daya ama sahn ndinan

⁴³ Chihno nduh che o ro min ne, chica Dihvo vo yan min cuahn ye cuahn estado yahn Galilea.

⁴⁴ Nducote man ye rahn ye te atenan ihyan tama yan che renevanecun ye ihyan profeta, ndiyu ihyan yan vaco ye ne, chemin che cuahn ye min.

⁴⁵ Cuahn che nda ye ne, ihyan che vate ye min ne, ama nevanecun ye ihyan, te namin chahn ihyan chahn yan Jerusalén vihco ro yudo, ne ndihchero ye vederihno che din ye min.

⁴⁶⁻⁴⁷ Cuahn che quechica ye min estado yahn Galilea ne, nda tun ye yan Caná, yan min nan che din ye vederihno, din ye che ndaconda vino nune me. Numanahn che quenan ye yan min ne, nda ama sahn ndinan che va se yan Capernaum, rinuhn se ihyan. Sahn min ne, ama cah sahn dihn yahn se, adeche coh se, ne chemin che, cuahn che checadino se che a ndaconan Dihvo vo che chahn ye estado yahn Judea ne, chahn se yahve se ihyan. Chica se favor ihyan che cahn ye ndevaco se, din ye che ndoyahn daya se.

⁴⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nchuhn ne, nde hua cotahno ne ndete che hua ndihchero ne vederihno.

⁴⁹ Ate rahn se ri se ihyan:

—Co din favor, ne cuhn vo nduco ne, te adeche coh dayá.

⁵⁰ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Co ndaconen conahn, te sahn daye ne, a ndoyahn se.

Chitahno se che rahn ye, ne conahn se.

⁵¹ Ura che a ntá nino se ndevaco se ne, chahn ama o mozo yahn se chendi yune se sahn, ne rahn se ri se sahn:

—Sahn dihn yahn ne, a ndoyahn se.

⁵² Tumerune se sahn chahn deh ura canan chihnde dihn yahn daya se. Ndahconan sahn chahn yahn se:

—Ico, nan rahco ama a chino, chavi ihno che netah sahn.

⁵³ Tuhme ntá tin sahn ndinan me che a ura min rahn Dihvo vo nduco se che a ndoyahn daya se, ne chemin che chitahno se ihyan nduco nducoyaca ihyan yahn se.

⁵⁴ Nduco chemin chi o yune che din Dihvo vo vederihno estado yahn Galilea.

5

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che ndoyahn ama sahn che ndi cheche se ama cuan nan che duche Betesda

¹ Cuahn che quenan ca Dihvo vo estado yahn Galilea ne, quenun ama vihco yahn ihyan nación yahn Israel min yan Jerusalén, ne cuahn Dihvo vo vihco me.

² Ama chendevah yahn chete che ndacoriya yan min ne, duche Chendevah yahn Itecuche. Nino chendevah min ne, va ama tanque nune che duche Betesda, che devaco hebreo. Chihto tanque me ne, chendihco uhn corredor,

³ ne min chenun ama yahn ihyan che ve nan ye man, ihyan che neneva doh cah ye man, ihyan che ndi cheche ye man, chenan rino ye ura che nuhn nune me.

⁴ Yahn quenun riya ama ángel, rendahchethahn ye nune me, ne ihyan che conun conda ye van nune me ura che cuihno ndahchethahn ne, ndoyhahn ye, adecodehno che ndi yahn ye.

⁵ Min quendite ama sahn che a ri ndico ntihyon ino nduyo che ndi cheche se.

⁶ Nda Dihvo vo min, ne ndihchero ye sahn. Checadino ye che a rahn cuahn ndi cheche se, ne tumerune ye sahn:

—¿A nehn che ndoyehn ne?

⁷ Ndaconan se yahn ye:

—Taca hua. Nahn che ndoyáhn, ate metah duh ihyan che quenda ye u van nune ura che nuhn. Queri ama yune che redín fuerza, nahn conda van nune ne, tama ca ihyan rechuhnan ye u, rendah ye.

⁸ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuenecuen, condo tah yundo yehn, ne cuique.

⁹ A ndetahno ndoyahn sahn min, ndo tah se yundo yahn se, ne canan rica se. Ro min ne, ama ro che rahtetuhno ihyan,

¹⁰ ne ama o sahn ndinan yahn nación yahn Israel ne, rahn se ri se sahn che ndoyahn me:

—Man ne, ro che rahtetuhno vo. Hua redin yahn che din ntiyon, quenohn yundo yehn.

¹¹ Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Hua te, a man ihyan che din ye che ndoyahn, chihquentiyon ye che quenuhn yundo yahn, ne cacá.

¹² Tuhme tumerune sahn chahn sahn:

—¿Duh ihyan min che chihquentiyon ye che quenohn yundo yehn, caque ne?

¹³ Ate sahn min ne, nde hua devano se che a Dihvo vo Jesucristo che din ye che ndoyahn se, te ama yahn ihyan chenun ye min, ne ndetahno chenda ye van ihyan, cheh nan se ihyan.

¹⁴ Adiva ne, ndihchero Dihvo vo sahn, quenun se chete yaco, ne rahn ye ri ye sahn:

—Cuihcoven che cahmá có di. Man che a ndoyehn ne, ametah ndaconen condihque nunde cava che hua cotah tama cah di, din che tahque chuhrihn.

¹⁵ Tuhme chahn sahn min, chengo se sahn ndinan chahn che a Dihvo vo che din ye che ndoyahn se.

¹⁶ Nducote a ro che rahtetuhno ihyan redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah ne, chemin che din tan sahn chahn nduco ye, nahn cahno se ihyan.

¹⁷ Ama yune ne, rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Chidá ne, cuahn dama redin ye che ndah cava ihyan, ne u ne, riquendí yune yahn ye.

¹⁸ Che tihca rahn ye ne, nde tahque chi tan sahn ndinan chahn, nahn cahno se ihyan, te cuahn che rahn ye te a Dendiohs che Chida ye ne, rahco se te duche rino ye ihyan, nahn co ye dama nduhca ihyan min. Avane ne, nducote redin Dihvo vo che rendoyahn ihyan cah, andahre ro che rahtetuhno

ihyan ne, rahco se te rahcotahn ye che rihquentiyon ley nduhca che rahtetuhno ihyan.

Vederihquentiyon che quenán cuma Dihvo vo Jesucristo

¹⁹ Tuhme rahñ Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—Cuaco rahñ rí nchuhn te hua co dín nde aman ntiyon che ndiyu ntiyon yahn Chidá. Nducuahn che redin ye ne, namin redín.

²⁰ Chidá ne, yahino ye u, ne man ye nduco ye u redin ye nducuahn vederihno. Nde va ca vederihno che tahque rahte che din ye, ne amahn ino nchuhn.

²¹ Cuahn che man náhn ne, nde ndedetuhché tenahn, nduhca che redin Chidá.

²² Chidá ne, ndahco ye vederihquentiyon yahn ye táh, cava che techecadé yahn nducoyaca ihyan,

²³ te nahn ye che ndeva ihyan yavenán nduhca che rendeva ihyan yavenan ye. Ihyan che hua rendeva ye yavenán ne, namin hua rendeva ye yavenan Chidá, ihyan min che dechuh ye u.

²⁴ 'Cuaco rahñ rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye ndudo yáhn, ne ritahno ye ihyan min che dechuh ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Ihyan chahn ne, hua conda ye, te ndevahn ye.

²⁵ Cuaco rahñ rí nchuhn te nducoyaca ihyan nunde ne, anduhneca ndete che a ndih ye nan Dendiohs. Man ne, a nda ro che cahnevan ye ndudo yáhn, ne nducoyaca ye che cotahno ye ne, ndevahn ye.

²⁶ Tihc̄a, te Chidá ne, quenán cuma ye vederihquentiyon c̄ava che ndedevahn ye ihyan iyehñse, ne ndahco ye vederihquentiyon min t̄áh.

²⁷ Namin ndahco ye vederihquentiyon t̄áh c̄ava che techecadé yahn ihyan iyehñse, te a u che rinducó nducoyaca ihyan.

²⁸ Hua cahn ino nchuhn che tihc̄a ráhn, te nda ro che, nducoyaca tenahn ne, cahnevan ye ndudo yáhn,

²⁹ ne ntuche ye. Ihyan che ndah din ye chahtenan ye iyehñse ne, cuahtenan ye vahchetero, ne ihyan che hua ndah din ye ne, co ye castigo.

Nduhc̄a che a ndero ndi vederihquentiyon yahn Dihvo vo Jesucristo

³⁰ Che tin demán ne, hua co dín nde ama nan dehtenduh. Retechecadé nduhc̄a che rihquentiyon Dendiohs Chida u, ne nducuahn che retechecadé ne, numa cuaco, te a ndudo yahn ihyan min ndiyu ndudo yahn mán.

³¹ Cuahn che rendonán vederihquentiyon che quenán cumá ne, nde hua richihve che renté, che rahco nchuhn.

³² Ate che rendonan Dendiohs vederihquentiyon yáhn ne, a ndero ndi che cuaco, te ihyan min ne, cuaco nducuahn che ráhn ye.

³³ Nchuhn ne, tahve ne sahn che tumerune se Juan, ne ndudo che ndahconan ye yahn ne yahn vederihquentiyon che quenán cumá ne, cuaco.

³⁴ U ne, hua rendotenan che ihyan iyehñse cahma nan ye u, ate ntihyon yán ndudo che ndahconan ye yahn ne, cava che cotahno ne u, ne ndevahn ne.

³⁵ Juān ne, nduhca āma yāhn che din che chi ro dave nān ne neve ro, te chicuah̄n ye nchuhn yahn vederihquentiyon yāhn, ne quenān ino ne.

³⁶ Ate vederihno che redín ne, tahque rihco ro che quenān cumá vederihquentiyon che co ndudo che rah̄n Juān yāhn, te cāva chemin ne, a ndero ndi che a Dendiohs Chida dechuh ye u.

³⁷ Namin, andahre hua nihnevan nchuhn ndudo yahn Dendiohs Chida, nde hua ntihche ne ihyan, ate rihco ro ye vān nchuhn, che mān ye dechuh ye u.

³⁸ Me nchuhn ne, racondāh vedame ne ndudo yahn ye, te hua ritahno ne ū che mān ye dechuh ye.

³⁹ Rendihchenan ne Ndudo yahn ye nduco cudado, te rah̄co ne te ndudo min din che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ate nde hua retumacadino ne che a nān Ndudo min ndirun yahn vederihquentiyon yāhn.

⁴⁰ Hua nahn cotahno ne u cāva che ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

⁴¹ 'U ne, hua rendotenán che ndeva nchuhn yavenán.

⁴² Avane ne, a rendihché nduhchan ihyan nchuhn, ne a devanó che hua yahino ne Dendiohs.

⁴³ U ne, mān Chidá dechuh ye u, ne nchuhn ne, racondāh vedame ne u. Ate ndete che ndā tāmā sahn che ricuah̄n se vededevano yahn mān se ne, sahn min che cuāco nevahnecon ne sahn.

⁴⁴ ¿Tācā co cotahno nchuhn Dendiohs?, te ndotenān che nuhn ino ne dinahn ne, cāva che co yeno ye nduco ne ne, renan ino ne rendeva āma tāmā ne yavenān vih.

⁴⁵ Ndiyu u che cahco ró nunde yahn nchuhn nan Chidá, te a ley che dirun Moisés, che ama ndichahtino nchuhn ne, a chemin che renuhnde nunde yahn ne.

⁴⁶ Ndete che ritahno nchuhn che dirun Moisés ne, namin cotahno ne u, te ihyan min dirun ye yahn vederihquentiyon yáhn.

⁴⁷ Ate nducote hua ritahno ne ndudo che dirun ye ne, chemin che nde hua co cotahno ne ndudo yáhn.

6

Cah Dihvo vo Jesucristo cheh nchuh ca uhn mil ihyan

¹ Chihno min ne, cuahn Dihvo vo tama lado viche yahn vine yahn Galilea, nan che duche Tiberias.

² Nducote rendihchero ihyan vederihno che redin ye che rendoyahn ihyan cah ne, chemin che ama yahn ihyan cuahn ye nduco ye.

³ Cuahn che nda Dihvo vo min ne, cocha ye ama tingüete chihnde ye nduco ihyan apóstol yahn ye.

⁴ Ro min ne, a nda nino vihco ro yudo yahn ihyan nación yahn Israel.

⁵ Cuahn che ndihchero Dihvo vo che ama yahn ihyan nda ye chidama ye min ne, tumerune ye Felipe:

—¿Ti cuhn vo cua vo che cheh nducoyaca ihyan sih ne?

⁶ Dihvo vo ne, a derahn ye tihca che nahn cadino ye deh cahma Felipe, te man ye ne, a devano ye taca din ye che cahcacheh ye ihyan chahn.

⁷ Ndahconan Felipe yahn ye:

—Andahre o ciento tume diyahngua quenda vo che cua vo pañ ne, nde hua tuno cava che ndaca tahsihn, cheh queri ama ihyan sih.

⁸ Tuhme tama ihyan apóstol, ihyan min che duche ye Andrés, dihno Simón Pedro ne, rañn ye ri ye Dihvo vo:

⁹ —Muhn quenun ama sahn dihn che nda se uhn pañ che ndindah nduco cebada man, o yahca man. Ate rahcó che dehra cochihve chemin cava ihyan sih, te ama yahn ri ye.

¹⁰ Rañn Dihvo vo:

—Cañma nchuhn co ne nducoyaca ihyan sih che cuahte ye.

Ama va chano cahya min, ne chahte ihyan chahn nañ chano me. Che demañ ihyan chahn ne, ri tenduh uhn mil ye.

¹¹ Tuhme chetañ Dihvo vo pañ me, ne necañ ye nundihve cuahn Dendiohs. Chihno min ne, cañ ye ihyan apóstol yahn ye cava che cañ ye cheh nducoyaca ihyan. Namin chetañ ye yahca me. Atihnoça din ye, ne cheh nducoyaca ihyan nde nañ che chito ihyan.

¹² Cuahn che a chenán cheh ihyan ne, rañn Dihvo vo ri ye ihyan apóstol:

—Cuendevahn nchuhn nducuahn che ngava cava che hua cora.

¹³ Ndevahn ihyan chahn nducuahn, ne chito ndichio cuahte cheyahn pañ me che ngava.

¹⁴ Nducote ndihchero ihyan vederihno min che din Dihvo ne, rañn ye:

—Cuaco niyon te ihyan cuh, ihyan profeta che a va cade che chi ye iyehñse.

15 Checadino Dihvo vo che nahn quenda ihyan chahn ihyan nduco fuerza, çava che co ye rey yahn ye, ne chemin che ndiquendaḥ ye van ye, cuahn ye demañ ye tama tingüete yaco.

Dihvo vo Jesucristo ne, rica ye nan nune vine

16 Cuahn che a chi dah ne, cuenechahn ihyan apóstol chahn cuahn chihto vine me.

17 Chahtenun ye chete ama barco che va min, ne cuahn ye tama lado viche me, cuahn yan Capernaum. A man, ne Dihvo vo ne, a hua renta ye.

18 Ura min ne, canan rano yuhne tan, ne ama rendedecuan nune vine me.

19 A cuahn ihyan chahn nduco barco me tenduh an mil metro, cuahn che ndihchero ye Dihvo vo, che a nda nino ye, rica ye nan nune vine me, ne ama dihya ye chi.

20 Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che ntá. ¡Condi nchuhn dihya ne co!

21 Chenda Dihvo vo chete barco me, ne ama yeno ihyan chahn, netumanecun ye ihyan. Nduco venchahte no nda barco me nan che cuahn ye.

Chinuhn ihyan Dihvo vo Jesucristo

22 Me ihyan che chahtenan ye tama lado viche yahn vine me ne, tumacadino ye chi dave tama ro me, che ihyan apóstol chahn ne, chahtenun ye chete ama ndiyahn ra barco che va min, cuahn ye, ne Dihvo vo ne, hua cuahn ye nduco vih.

23 Numanahn che chenan ye min ne, nda neve barco che chica yan Tiberias, ne chan chihto vine, nino nan che cheh ye pan che cah Dihvo vo a ama ro me.

²⁴ Nducote ndihchero ihyan chahn che ametah Dihvo vo min, nde huane ihyan apóstol yahn ye ne, chahtenun ye chete barco chahn, cuahn ye yan Capernaum, quenuhn ye ihyan.

²⁵ Cuahn che a tuche ihyan chahn vine me, nda ye nan che quenun Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿deh ura nda ne muhn ne?

²⁶ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuaco rahn rí nchuhn te rinuhn ne u, yahn che chihcachéh nchuhn nde nan che chito nchuhn, ndiyu yahn che chenahn ne yahn vederihno che dín.

²⁷ Hua cuahcoran nchuhn deman yahn deht-enduh che reh ne, te chemin ne, rihno. Tahque ndah ne ne, codinun ino ne, cuihcovan ne ndudo yahn, cava che ndevahn ne, ne cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro. Ndudo yahn ne, anduhneca ama comida che ngu cuahn dama yahn ne. Tihca, te u che rinducó nducoyaca ihyan ne, ndahco Dendiohs Chida vederihquentiyon tahn, cava che ndedevahn nchuhn.

²⁸ Tuhme tumerune ihyan chahn Dihvo vo:

—¿A va vederihquentiyon yahn Dendiohs che va che dinahn nuhn ne?

²⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Che nahn Dendiohs ne, che cotahno nchuhn u che man ye dechuh ye.

³⁰ Ndaconan tumerune ihyan chahn Dihvo vo:

—¿Deh vederihno co din ne, ndihchero nuhn, cava che cotahno nuhn ndih ne? ¿Deh ntiyon nda ne ne?

³¹ Ihyan ndico yahn nuhn ne, cheh ye pañ che duche maná, min yahn ñañ che metah duhva nduhca che ndirun ñañ Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cañ Dendiohs pañ che chica vahchetero, cheh ye.”

³² Ndahconan Dihvo vo, ne rañn ye ri ye ihyan chahn:

—Cuaco rañn rí nchuhn: Pañ che chica vahchetero ne, ndiyu Moisés che cañ ye ihyan, te a Chidá. Namin rete ye nchuhn tama ñañ pañ che tahque ndah che chica vahchetero.

³³ Pañ min che cañ Dendiohs ne, chica vahchetero, ne nduco chemin rendevahn ihyan iyehñse.

³⁴ Tuhme rañn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Te ne pañ che rañn ne me nuhn ro ro.

³⁵ Rañn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A u che anduhneca pañ cava ihyan che ritahno ye u, te rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero. Che reh ihyan mañ, che rih ye mañ ne, hua retumanan ihyan cuahn dama. Ate vedeyahino yáhn cava ihyan che ritahno ye u, ne hua nda ro che cuihno.

³⁶ Ate nchuhn ne, hua ritahno ne u, andahre rendihchero ne u, nduhca che a rañn rí nchuhn.

³⁷ Nducoyaca ihyan che retendañnun Chidá cava che cotahno ye u ne, ritahno ye u, ne hua racondañ vedamé ihyan.

³⁸ Tihca, te u ne, chicá vahchetero, dechuh Chidá u, cava che dináhn che nahn ye, ndiyu che nahn mañ.

³⁹ Chidá ne, dechuh ye u, ne nahn ye che ndedeváhn nducoyaca ihyan che mañ ye tendañnun

ye çava che cotahno ye u. Namin nahn ye che ndedetuhché ihyan chahn ro che cuihno iyehñse.

⁴⁰ Chidá ne, nahn ye che nducoyaça ihyan che ndihchero ye u che Daya ye, ne cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehñse, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁴¹ Nducote rañn Dihvo vo yahn mañ ye, che anduhneça pañ che chica vahchetero çava ihyan iyehñse ne, chemin che ndaħchenan sañ ndinañ yahn nación yahn Israel chahn ihyan,

⁴² ne rente se vañ mañ se nduco vih:

—Ihyan tih che Jesús, che daya José me. Uvo ne, a rendihcho vo chida ye mañ, chaco ye mañ, ¿me dehco che rañn ye che vahchetero chica ye?

⁴³ Tuhme rañn Dihvo vo ri ye sañ chahn:

—Hua ndaħchenan nchuhn u.

⁴⁴ Cuedevano ne te nde ama ihyan hua co cotahno ye u, ndete che hua mañ Chidá tendahnun ye ihyan. Nducoyaça ihyan che cotahno ye u ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehñse.

⁴⁵ Nañ libro che dirun ihyan profeta ne, tuhca rañn: “Dendiohs ne, din ye che conahn nducoyaça ihyan.” Chemin che nducoyaça ihyan che redinahn ye yahn Dendiohs Chida ne, ritahno ye u.

⁴⁶ Nde ama ihyan iyehñse ne, hua ntihche ye Dendiohs Chida. Atenañ u che rendihché ihyan.

⁴⁷ Cuaco rañn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁴⁸ U ne, anduhneça pañ çava ihyan iyehñse, te rendedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁴⁹ Ihyan ndico yahn nchuhn ne, cheh ye pañ che duche maná min yañ nañ che metah duhva, ate

pan min ne, metah vederihquentiyon yahn çava che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero.

⁵⁰⁻⁵¹ Ate ihyan che cheh ye pan che chica vahchetero ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Pan min ne, redin che rendevahn ihyan. Adecoduhno ihyan che cheh ye ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Che rahn yahn pan min ne, rahn yahn man, te va che cahco mendahn u coh, çava che ndedevahn ihyan iyehñse.

⁵² Tuhme ama ndeh rente sahn ndinan chahn van man se nduco vih, ne rahn se:

—¿Taça che rahn ihyan tih che covahn ye pan, çava che chuh vo ihyan?

⁵³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te, u che rinducó nducoyaca ihyan ne, çava che ndevahn ne ne, va che cotahno ne u man, cochahtino ne yun yahn che cora man.

⁵⁴ Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino ye yun yahn che cora ne, ndedetuhché ihyan ro che cuihno iyehñse, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁵⁵ Tihça, te çava che co ndevahn ihyan ne, va che cahco mendahn u, cora yun yahn çava ye.

⁵⁶ Ihyan che cotahno ye u, ne cochahtino yun yahn che corá ne, conduco ye u, ne dín cudado ihyan.

⁵⁷ Dendiohs Chida ne, hua nda ro che cuihno ye. A ihyan min che dechuh ye u, ne vedeyeno yahn ne, che richahtinó ihyan. Me ihyan che richahtino ye u ne, ndedevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.

⁵⁸ U ne, anduhnca pan che chica vahchetero, cava ihyan iyehense. Pan che duche maná, che cheh ihyan ndico yahn nchuhn ne, metah vederihquentiyon yahn cava che ndevahn ihyan, cuahtenan ye vahchetero. Ate ihyan che cochahfino ye u ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁵⁹ Chete yaco, min yan Capernaum, che tihca chicuahn Dihvo vo sahn chahn.

⁶⁰ Chihno chicuahn Dihvo vo ndudo min ne, nde ihyan che rinducó ye ihyan ne, ama yahn ye rahn ye:

Ndudo che tihca ricuahn ye ne, ama vahche. Nde ama ihyan hua co nevahnecun ye.

⁶¹ Checadino Dihvo vo che hua chahtenan ino ihyan chahn ndudo che chicuahn ye, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nducote hua chahtenan ino nchuhn ndudo che tihca ricuahn ne,

⁶² nde tahque hua cuahtenan ino ne ndete che ndihchero ne u che rinducó nducoyaca ihyan, che nahh vahchetero nan che chicá.

⁶³ A Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ihyan. U ne, cahco mendahn u coh, nedihvé nunde yahn ihyan iyehense, ate a Vaco Ndah yahn Dendiohs che redin che rendevahn ye. Ndudo che renté nduco nchuhn ne, renté numacuahn vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs, cava che ndevahn ne.

⁶⁴ Ate hua nducoyaca nchuhn ritahno ne.

Tihca rahn Dihvo vo, te a devano ye nde ro menan, duhtenduh ihyan che hua ritahno ye ihyan man, sahn che va che ndihcue ndeh se ihyan man.

⁶⁵ Namin rahn ye:

—Ráhn rí nchuhn te ihyan che man Chidá tendahnun ye ihyan ne, atenan ihyan chahn che co cotahno ye u.

⁶⁶ Ama yahn ihyan che chinduco ye Dihvo vo ro menan ne, chihcoman ye ihyan nde ro min, ametah chinduco ye ihyan.

⁶⁷ Tuhme tumerune Dihvo vo nduh che ndichio ihyan apóstol yahn ye:

—Namin nchuhn ne, ¿a nahn cahcoman ne u ne?

⁶⁸ Ndahconan Simón Pedro, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, metah nde tama ihyan che cochahtino nuhn cava che ndevahn nuhn, atenan ndih. Ndudo che ricuahn ne ne, retihyon yune ihyan che ndevahn ye, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁶⁹ Nuhn ne, a ritahno nuhn ndih, ne a devano cuaco nuhn te ndih che Daya Dendiohs, che hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye man, ndih, ihyan min che a va cade che chi ye, ndedevahn ye ihyan iyehse man.

⁷⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A devano nchuhn che a man tendahnun nduh che ndichio ne, ate nde nduco nduh ne, rihquentiyon chundah ama cha nchuhn.

⁷¹ Che tihca rahn Dihvo vo ne, rahn ye yahn daya Simón, sahn min che duche se Judas Iscariote, te sahn min va che ndihcue ndeh se ihyan, andahre nduco se ndi cuande se van ihyan apóstol chahn.

7

Dihno Dihvo vo Jesucristo ne, hua ritahno ye ihyan

¹ Quendi Dihvo vo quechica ye estado yahn Galilea. Hua nahn conan ye estado yahn Judea, te sahn ndinan yahn nación yahn Israel che vate se min ne, nahn cahno se ihyan.

² Ro min ne, a nda nino vihco yahn vah cue che redin ihyan nación yahn Israel.

³ Tuhme rahn dihno Dihvo vo ri ye ihyan:

—Cuique muhn, cuehn yan Jerusalén cava che namin ihyan che vate ye min, che ritahno ye di ne, ndihchero ye vederihno che redin.

⁴ Tihca, te cuahn che nahn vo che cadino ihyan yahn ntiyon che redin vo ne, va che cahco ro vo. Chemin che tahque ndah, cuehn min, din vederihno nan che tahque yahn ihyan rendo dama ye.

⁵ Tihca rahn dihno ye, te nde ihyan chahn ne, hua ritahno ye ihyan.

⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Metah nda ura che cahn, ate nchuhn ne, adecodehno ura che nahn ne, co cahn ne.

⁷ Nchuhn ne, hua tan ihyan nunde nduco ne, ate u che cuaco ne, tan ye nducó, te renevih nunde yahn ye vaconan ye.

⁸ Cuahn nchuhn vihco. U ne, hua cahn meniyon, te metah nda ura che cahn.

Chahn Dihvo vo Jesucristo vihco yahn vah cue

⁹⁻¹⁰ Chihno min ne, quenan ca Dihvo vo estado yahn Galilea, ne cuahn dihno ye. Adiva ne, cuahn che a chihno cuahn nducoyaca ihyan vihco me ne, tuhme cuahn ye deman ye.

11 Sahn ndinan yahn naci^on yahn Israel ne, rin-uhn ndudo se ti quen^an Dihvo vo.

12 A^hma ya^hn ihyan ne, rente ye yahn Dihvo vo. Na^hn ye ne, ra^hn ye: “I^hyan min ne, nda^h ihyan ye.” Ate na^hn ye ne, ra^hn ye: “Hua nda^h ihyan ye, te rihⁿcheh ye ihyan.”

13 Nducoya^{ca} ihyan ne, cua^hn ndeh rente ye yahn Dihvo vo, yahn che va^h che cadino sa^hn ndinan yahn naci^on yahn Israel.

14 Cua^hn che a mend^ahn vihco me ne, chenda^a Dihvo vo chete ya^{co}, can^an ricua^hn ye ihyan.

15 Me sa^hn ndinan cha^hn ne, a^{ma} ra^hn ino se che a^{ma} nda^hca^a ricua^hn ye, ne ra^hn se:

—¿Ti chehua ihyan tih che tih^{ca} ricua^hn ye?, te hua nahn ye escuela che ra^hn ihyan ricua^hn.

16 Ra^hn Dihvo vo ri ye sa^hn:

—Che ricua^hn ne, ndiyu che cuande yahn maⁿ, te che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u.

17 I^hyan che nahn dina^hn ye che rihquentiyon Dendiohs ne, cona^hn ye te che ricua^hn ne, che cuande yahn Dendiohs, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu che cuande yahn maⁿ.

18 I^hyan che ricua^hn ye vededevano yahn maⁿ ye ne, che nahn ye ne, che ndeva ihyan yaven^an ye. Ate ihyan che ricua^hn ye ca^a che quenda^h yaven^an ihyan che dechuh ye ihyan ne, ricua^hn ye numa cua^{co}.

19 ‘Moisés ne, dirun ye ley, chihco ye yahn nchuhn, ate nde a^{ma} ne hua redina^hn ne. Tahque nda^h ne ne, nahn ca^hno ne u.

20 Nda^hconan ihyan chen^ahn, ne ra^hn ye ri ye ihyan:

—Co quenun vaco chihnga ndih, ne chemin che tihca rahn ne. ¿Duh nahn cahno ndih?

²¹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Yahn ama vederihno che din ro che rahtetuhno ihyan ne, ama rahn ino nducoyaca nchuhn.

²² Moisés ne, dirun ye yahn ley che renan seña nchuhn, nduhca che chihquentiyon Dendiohs ihyan ndico yahn ye. Chemin che raconahn ne seña checahya, andahre ro che rahtetuhno ihyan.

²³ Nducote raconahn ne seña checahya, andahre ro che rahtetuhno ihyan cava che hua cuahcotahn ne yahn ley min ne, ¿me dehco che ri tan ne nducó, yahn che ro che rahtetuhno ihyan din che ndoyahn ama sahn che rechuhrihn se?

²⁴ Ndotenan che ndahchenan nchuhn ne, cuendedecadino ndah ne, ne tumacadino ne che ndahca redin.

²⁵ Ama o ihyan che vate ye yan min che a devano ye che nahn cahno se Dihvo vo ne, retumerune vih ye:

—¿A ndiyu ihyan tih che rinuhn se ihyan, che nahn cahno se ihyan ne?

²⁶ Man ne, nga ye, quenun ye tan ricuahn ye, ne hua duhva retumacah ihyan, cava che co ye preso. A din ndete che, a nduco ihyan ndinan yuhn vo, ritahno ye che ihyan tih, che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense.

²⁷ Ate ndiyu ihyan tih chemin, te uvo ne, a devano vo ti chica ye. Cuahn che nda ihyan min ne, nde ama ihyan hua co devano ye ticuahn quendah ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn ye ti chica ye

²⁸ Dihvo vo ne, chihnevan ye che tihc̄a rente ihyan chahn. Tuhme ama dito rahn ye:

—Nchuhn ne, rahn ne che a rendihche ne u man, a devano ne ti chicá man, ate ndere rahn ne chemin. Ndiyu che cuande yahn man che cochí, te cochí che cuande yahn Chidá, ihyan min che quenana cuma ye vederihquentiyon che ama chahte, ihyan min che nde hua rendihche ne ihyan.

²⁹ U ne, a rendihché ihyan, te a nan ye quenán, ne a man ye dechuh ye u.

³⁰ Cuahn che chihnevan sahn ndinan chahn che tihc̄a rahn ye ne, nahn din se preso ihyan, ate nde ama se, hua chihquino se din se preso ihyan, te ro min ne, metah nda ro yahn ye che cahno se ihyan.

³¹ Van ihyan chahn ne, ama yahn ihyan chitahno ye ihyan, ne rahn ye:

—A ihyan cuh che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense, te ¿a chi tama ye che tahque din ca ye vederihno che co ihyan cuh?

Sahn fariseo ne, dechuh se policia cava che din se preso Dihvo vo Jesucristo

³² Checardino sahn fariseo che rendonan ihyan yan Dihvo vo. Chemin che nte cade se nduco chidocuyan ndinan, ne dechuh se policia yahn yaco, ngua se ihyan, co ye preso.

³³ Cuahn che nda se ne, rahn Dihvo vo:

—Conan cá te neve ro nduco nchuhn, tuhme nahnan Ihyan che dechuh ye u.

³⁴ Nda ro min ne, nuhn nchuhn u, ate hua ntaca ne u, te hua co cahne ne nan che conán.

³⁵ Tuhme rente sahn chahn van man se nduco vih, ne rahn se:

—¿Ti ra conan ihyan tih che rahn ye che hua ntaca vo ihyan? ¿A ndihco ye che cahñ ye van ihyan naci6n yuhn vo che chenahñ ye naci6n chenahn? ¿A min conan ye, cacuahñ ye ihyan naci6n chenahn chahn?

³⁶ ¿Deh conahn che tihca rahn ye che nuhn vo ihyan, ne hua ntaca vo ihyan, te hua co cuhn vo nan che conan ye?

Rahn Dihvo vo Jesucristo te ihyan che ritahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan

³⁷ Ro vihco chahte me ne, chandi Dihvo vo nan nducoyaca ihyan, ne cahndudo ye:

—Adecoduhno ihyan che yaca ye ne, chi ye nan, cahñ nune, cuh ye.

³⁸ Nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs ne, ihyan che cotahno ye u ne, cuahtenan cuma ye vederihquentiyon, anduhneca ama nune che hua retihnan.

³⁹ Che tihca rahn Dihvo vo ne, cahñ ye, checadino ihyan, che ihyan che cotahno ye ihyan ne, conun Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan. Ro min ne, ametah co Vaco Ndah yahn Dendiohs, te metah nahn Dihvo vo vahchetero.

Ihyan ne, hua ra vih ndudo ye cava Dihvo vo Jesucristo

⁴⁰ Cuahn che a chihno cah cuande Dihvo vo ihyan ne, nahn ihyan ne, rahn ye:

—Cuaco niyon che ihyan tih, ihyan profeta che a va cade che chi ye.

⁴¹ Nahn ye ne, rahn ye:

—Ihyan tih ne, a man ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehñse.

Ate nah̄n ihyan ne, rah̄n ye:

—Hua cuaco chemin, te ihyan min che a va cāde che chi ye ne, ndiyu estādo yahn Galilea quendāh ye,

⁴² te nah̄n Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan min ne, nah̄n ndata yahn rey David quendāh ye man̄, cuhndeyan ye yan̄ Belén, yan̄ vaco David man̄.

⁴³ Tihcā chi che a vih rah̄n ama, a vih rah̄n tama ihyan chahn, yahn Dihvo vo.

⁴⁴ Van̄ ihyan chahn ne, chenun ama o se che nahn din se preso Dihvo vo, ate hua chihquino se.

Sahn ndinan̄ yahn ihyan nación yahn Israel ne, hua chitahno se Dihvo vo Jesucristo

⁴⁵ Sahn policiā chahn ne, ndaconan se nah̄n che chenun sahn fariseo man̄, chidocuyan̄ ndinan̄ man̄. Tuhme rah̄n se ri se sahn policiā chahn:

—¿Dehco che hua quenda nchuhn ihyan min?

⁴⁶ Ndahconan sahn policiā chahn, ne rah̄n se:

—Hua quenda nuhn ihyan, te nde ama yune hua nihnevan nuhn che ricuahn ihyan nduhcā che ricuahn ihyan min.

⁴⁷ Rah̄n sahn fariseo chahn ri se sahn:

—Namin nchuhn ne, co a cāh yune ne che chihnechey ye nchuhn.

⁴⁸ Cuedevano ne, te nde ama nuhn, hua ritahno nuhn ihyan min.

⁴⁹ Sahn yan̄ sih ne, hua devano se ley che dirun Moisés, ne chemin che ndinda se.

⁵⁰ Van̄ sahn ndinan̄ chahn ne, ndi cuande ama ihyan fariseo che duche ye Nicodemo. A ihyan min che chahn ye ama vino, chendihchero ye

Dihvo vo. Ihyan min ne, rahn ye ri ye combiero yahn ye:

⁵¹ —Ley che riquendi vo ne, rihquentiyon che hua co cahmo vo che a ndinda ama ihyan numanahn che metah cadino cuaco vo deh nunde yahn ye va.

⁵² Ndaconan se yahn Nicodemo, ne rahn se:

—¿A namin nduco di chique estado yahn Galilea? Con dihchenen nan Ndudo yahn Dendiohs, ne cadine te nde ama ihyan profeta hua quendah ye min.

⁵³ Chihno min ne, conahn queri ama se ndevaco se.

8

Ama tahn che ndere quechica te

¹ Chihno chicuahn Dihvo vo ihyan chahn ne, cuahn ye Cuete Olivo.

² Chi dave tama ro me ne, nda tun ye, ne chenda ye chete yaco. Ndo dama nducoyaca ihyan nan ye, ne chihnde ye, ndevanan ricuahn ye ihyan chahn.

³ Tuhme nda sahn devano ley che dirun Moisés man, sahn fariseo man, nda se ama tahn ndahta che va inchahn te, che ntaca ihyan tahn, ura che quendite te nduco chihyo te. Chihno se tahn mendahn,

⁴ ne rahn se ri se Dihvo vo:

—Ihyan Ricuahn, tahn tih ne, ntaca ihyan tahn, ura che quendite te nduco chihyo te.

⁵ Nan ley che dirun Moisés ne, rihquentiyon che cahno nuhn tahn che tihchan sih, nduco tu. ¿Meh ndih, deh rahn ne ne?

⁶ Tihca rahn sahn chahn, te retumarande se Dihvo vo, renuhn ino se taça co caça nunde se yahn ye. Ate Dihvo vo ne, nde hua tumacaçh ye yahn se, ne canan dirun ye ndiyahn, nduco ndutitah ye.

⁷ Quendi se retumarune se ihyan. Nan menan ne, ndevandi cuaco ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Adecochano nchuhn che metah nunde yahn ne ne, caçh ne tu tahn.

⁸ Chihno rahn ye ne, ndaconan ndondih ye, ne quendi ye redirun ye ndiyahn.

⁹ Chi cuihnan sahn chahn che tihca rahn ye ri ye sahn, te a devano se te chendihco se nunde, ne canan ndiquendaçh vah ca ama ca ama se, conahn se, menan vihca sahn che tahque ndico chahn. Cuahn che a chihno conahn se ne, a deman tahn ndahta me, nti te min.

¹⁰ Tuhme ndevandi cuaco Dihvo vo, ne tumerune ye tahn:

—¿Tiya sahn chahn che rih nunde se yehn ne? ¿A nde ama se hua quendi se rih nunde se yehn ne?

¹¹ Ndaconan te yahn ye, ne rahn te:

—Hua Dihvé, nde ama se.

Tuhme rahn ye ri ye tahn:

—U ne, nchahcó nunde yehn. Man ne, conahn. Ametah ndaconan ndere cochique condihque nunde.

Ihyan che ritahno ye Dihvo vo Jesucristo ne, cuahtenan ye vahchetero

¹² Tama yune ne, ricuahn Dihvo vo ihyan, ne rahn ye:

—U ne, anduhneca ama yahn che ri ro dave nan ihyan iyehnse. Chemin che ihyan che ritahno ye

u ne, conahn ye ndudo yáhn, ne ndedeváhn ihyan, cuahtenan ye vahchetero.

¹³ Tuhme ráhn sahn fariseo chahn ri se ihyan:

—Ndih ne, rendonan man ne ndih. Chemin ne, hua cochihve yahn ne.

¹⁴ Ndahconan ye, ne ráhn ye ri ye sahn:

—Ndudo che renté ne, cuaco, andahre ráhn nchuhn che rendonan man u, te u ne, devano ti chicá man, ti náhn man. Ate nchuhn ne, hua devano ne ti chicá nde huane ti náhn.

¹⁵ Nchuhn ne, ra cuande ne ihyan nduhca costumbre yahn ne, rendaichenan ne ihyan. Ate u ne, hua rendaichenán nde ama ihyan.

¹⁶ Me cuahn che retechecadé ne, retechecadé numa cuaco, te retechecadé dama nduco Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu demán.

¹⁷ Nan ley che rendihchenan nchuhn ne, ri-hquentiyon che, cuahn che va o testigo che ra vih ndudo yahn ye, ráhn ye che cuaco ne, va che cotahno vo che ráhn ye.

¹⁸ U ne, ráhn ndudo cuaco yahn ntiyon yáhn. Me Chidá che dechuh ye u ne, namin ráhn ye yahn.

¹⁹ Tuhme tumerune sahn chahn ihyan, ne ráhn se:

—¿Ti va chida ne ne?

Ndahconan ye yahn se, ne ráhn ye:

—Nchuhn ne, hua renahn ne yahn vederi-hquentiyon che quenan cumá, nde hua rendihche ne Chidá. Nducote hua renahn ne yahn vederi-hquentiyon che quenan cumá ne, chemin che hua rendihche ne Chidá.

²⁰ Tihca chicuahn Dihvo vo chete yaco, nan che va yave yahn tume vedino. Ate nde ama sahn

chahn, hua din se preso ihyan, yahn che metah nda ura che ndihco cade Dendiohs.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn tun ye che nahn ye vahchetero

²¹ Ndaconan rahn Dihvo vo tama yune nduco ihyan tuhca:

—U ne, nahn, ne nchuhn ne, nuhn ne u, ate hua ntaca ne u. Conda ne, din nunde yahn ne, te nan che nahn ne, hua co nda ne.

²² Tuhme rahn sahn ndinan chahn van man se nduco vih:

—¿A cahno man ihyan tih ihyan, che tihca rahn ye che nan che cahne ye ne, hua co nda vo ne?

²³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Nchuhn ne, ihyan iyehense nchuhn. Ate u ne, vahchetero chica.

²⁴ Chemin che rahn ri nchuhn che conda ne, din nunde yahn ne. Tihca, te ndete che hua cotahno ne che u, ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense ne, conda ne, din nunde yahn ne.

²⁵ Tuhme tumerune sahn chahn ihyan:

—¿Duh ndih ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—A rahn ri nchuhn nde a rahn me.

²⁶ Ama ndeh nan dehtenduh va che co nchuhn man, nevih nunde yahn ne vaconan ne man. Ihyan che dechuh ye u ne, riquenda cuaco che rahn ye. Me u ne, a ndudo yahn ye che ricuahn ihyan iyehense.

²⁷ Ate sahn chahn ne, hua chenahn se che a yahn Dendiohs Chida che tihca rahn ye.

²⁸ Chemin che rahn ye ri ye sahn:

—Cuahn che cuaconahn yah nchuhn u che rinducó nducoyaça ihyan ne, tuhme tumacadino ne yahn vederihquentiyon che quenán cumá. Namin tumacadino ne che hua ricuáhn che cuande yahn mán, te ricuáhn ndudo che a mán Chidá te cuande ye u.

²⁹ Tihcá, te Chidá ne, dechuh ye u, ne rinduco ye u. Hua rihcomán ye u, te cuahn dama redináhn nducuahn che renan ino ye.

³⁰ Cuahn che chihno ráhn Dihvo vo nducuahn ndudo chemin chan ne, ama yahñ ihyan chitahno ye ihyan.

³¹ Tuhme ráhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndete che quendi nchuhn numa ino ne cotahno ne ndudo che ricuáhn nchuhn ne, tuhme che cuaco conduco ne u.

³² Aváne ne, conahn ne ndudo yáhn, ne ndo ne libre.

³³ Ndahconan ihyan chahn ne, ráhn ye ri ye Dihvo vo:

—Nuhn ne, ndáta yahn Abraham nuhn, ne nde ama yune hua ntihcue ihyan nuhn. ¿Me taça che ráhn ne che ndo nuhn libre ne?

³⁴ Ráhn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuaco ráhn rí nchuhn te nducoyaça ihyan che vatechica ye vedeyeno yahn mán ye, rahtendihco ye nunde ne, anduhneca ndete che hua libre ye, te hua co cahcomán ye nunde yahn ye.

³⁵ Nchuhn ne, nduhcá sahn deçahya yahn ihyan che hua redin cuande ye van daya ye ne, tihchan nchuhn nan Dendiohs. Ate u ne, Daya ye u.

³⁶ Chemin che, cuahn che ndedeváhn ihyan ne, ametah deh che ndedecadino ye.

³⁷ A devanó che ndata yahn Abraham nchuhn. Ate hua renevahnecun ne ndudo yáhn, ne chemin che nahn çahnó ne u.

³⁸ U ne, rícuáhn nchuhn ndudo che rete cuande Chidá u, ne nchuhn ne, redin ne dehtenduh che nahn chida ne.

³⁹ Ndahconan ihyan chahn yahn Dihvo vo, ne rahn ye:

—Nuhn ne, Abraham che chida nuhn.

Ate rahn ye ri ye ihyan chahn:

—A ndere redin chida nchuhn Abraham, te hua riquendi ne yune yahn ye.

⁴⁰ U ne, rahn cuacó rí nchuhn ndudo che a man Dendiohs rete cuande ye u, ate nchuhn ne, nahn çahnó ne u. Abraham ne, ndiyu chemin che din ye.

⁴¹ Nchuhn ne, cuahto redin chida ne, cuahto redin man ne.

Rahn ihyan chahn ri ye Dihvo vo:

—Nuhn ne, Dendiohs che Chida nuhn.

⁴² Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—A ndere redin Chida nchuhn Dendiohs. Hua cuaco che rahn ne, ne chemin che hua ri rendihche ne u. Ndiyuh che cuande yahn man che cochí, te a man Dendiohs dechuh ye u.

⁴³ Yahn che hua renevahnecun nchuhn ndudo yáhn ne, chemin che hua renahn ne.

⁴⁴ Nchuhn ne, chundah che chida ne, sahn min che redinahn ne yahn se. Sahn min ne, rihquentionyon se sahn rihno ihyan nde ro che chihnde iyehense. Cuahn dama rihncheh se, te chemin che ntion yahn se.

⁴⁵ U ne, ricuáhn ndudo cuáco, ate nducote ndi nino ne vederihncheh ne, chemin che hua ritahno ne che ráhn.

⁴⁶ Nde ama nchuhn ne, hua co cahma ne che va nunde yáhn. Ndudo cuáco che ricuáhn, ne redin yahn che cotahno ne.

⁴⁷ A ndero ndi ihyan che yahn Dendiohs ihyan, te rihcovan ye Ndudo yahn ye. Ate nchuhn ne, ndiyu yahn Dendiohs nchuhn, ne chemin che hua nahn cahcovan ne Ndudo yahn ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, a va ye nde ro che metah cuhndeyan Abraham

⁴⁸ Tuhme ráhn sahn ndinan chahn ri se Dihvo vo:

—Rahn cuáco nuhn ri nuhn ndih che ndere ihyan ndih, nduhca ihyan nación yahn Samaria man, quenun vaco chihnga ndih man.

⁴⁹ Rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn:

—U ne, rendevá yavenan Chidá. Ate nchuhn ne, rendahchenan ne u, ne chemin che ndere ráhn ne che quenun vaco chihnga u.

⁵⁰ U ne, hua rendonan man u. Ate va Chidá che rendeva ye yavenan, ne ihyan min che retechecade ye.

⁵¹ Cuáco ráhn rí nchuhn te ihyan che rihcovan ye che ricuáhn ne, cuahtenan ye cuahn dama.

⁵² Tuhme ráhn se ri se Dihvo vo:

—Man ne, a devano cuáco nuhn che quenun vaco chihnga ndih, yahn che tihca ráhn ne. Abraham man, nducoyaca ihyan profeta man ne, chih ye. Me ndih ne, ráhn ne te ihyan che cahcovan ye ndudo che ricuahn ne ne, cuahtenan ye cuahn dama.

⁵³ ¿A tahque rigonun chihve ndih che co chida nuhn Abraham, che rahco ne? Ihyan min man, nducoyaca ihyan profeta man ne, chih ye. ¿Duh ndih, che rahco ne?

⁵⁴ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndete che rendonan man u ne, nde hua cochihve yahn. Chida, ihyan min che rahn nchuhn che Dendiohs yahn ne ne, a ihyan min che rendeva ye yavenan.

⁵⁵ U ne, rendihche ihyan, ate nchuhn ne, hua rendihche ne ihyan. Rendihche ihyan, ne redinahn che rihquentiyon ye. Cuaco che rahn, ndiyu nduhca nchuhn che ndere rahn ne che rendihche ne ihyan.

⁵⁶ Ihyan ndico yahn nchuhn, Abraham ne, ama chi yeno ye cuahn che checadino ye che va che chi iyehse, ne nde tahque chi yeno ye cuahn che a chinahn.

⁵⁷ Tuhme rahn se ri se Dihvo vo:

—Nde mare o raco ndiche nduyo metah co ndih, ¿taca che ndihchero ne Abraham?

⁵⁸ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cuaco rahn ri nchuhn te u ne, a va nde ro che metah cuhndeyan Abraham.

⁵⁹ Tuhme chetah sahn chahn tu, che cah se Dihvo vo. Ate cheh nan se ihyan, ne ndiquendah ye chete yaco me. Chuh ye van nducoyaca se, cuahn ye.

9

Dihvo vo Jesucristo ne, din ye che chi ro nan ama sahn che ve nan se nde ro che chihndeyan se

¹ Ama ro ne, ndihchero Dihvo vo ama sahn che ve nan se nde ro che chihndeyan se.

² Ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, ¿dehco che ve nan sahn tih ne? ¿A cava nunde yahn indihche yahn se, o cava nunde yahn man se ne?

³ Ndahconan Dihvo vo yahn ihyan chahn, ne rahn ye:

—Ndiyu cava nunde yahn indihche yahn se, nde huane cava nunde yahn man se. Ve nan se cava che cuhnde ro vederihquentiyon yahn Dendiohs, tumacadino ihyan.

⁴ U ne, va che din nun inó dináhn ntiyon yahn Ihyan che dechuh ye u numanahn che quenán cá iyehense.

⁵ Numacuahn ro che quenán muhn ne, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs ihyan cava che netah ndutinán ye.

⁶ Chihno rahn ye chemin ne, din ye tah nchete nduco nunedan ye, ne chacotáhme ye ndutinán sahn nan ve me.

⁷ Tuhme rahn ye ri ye sahn:

—Cuehn conane nan nan nune che duche Siloé —che tihcá duche nune me ne, conahn “Nune Rica.”

Cuahn sahn nan ve me, ne cuahn che nano se nan se nan nune me ne, chi ro nan se.

⁸ Cuahn che ntá se ne, rahn ihyan nino ndevaco se man, ihyan che rendihche ye sahn man:

—¿A ndiyu sahn tih che rica se che din ihyan vedevahino nduco se ne?

⁹ Nahn ihyan ne, rahn ye:

—Sahn tih chemin.

Nahn tun ihyan ne, rahn ye:

—Ndiyu sahn tih chemin, ate tihca ro se.

Rahn man se:

—A u chemin.

¹⁰ Tumerune ihyan sahn:

—¿Me taca chi che chi ro nan ne?

¹¹ Ndahconan se, ne rahn se:

—Ihyan min che duche ye Jesús, din ye nchete, chacotahme ye ndutinán, ne tahve ye u, chahn nanó nan nan nune Siloé. Chihno nanó nan ne, ndetahno chi ro nan.

¹² Tumerune ihyan chahn sahn:

—¿Ti quenan ihyan min ne?

Ndahconan se, ne rahn se:

—Hua devanó.

¹³ Tuhme quenda ihyan sahn min nan sahn fariseo.

¹⁴ Ro che din Dihvo vo che chi ro nan sahn min ne, ro che rahtetuhno ihyan.

¹⁵ Chemin che tumerune sahn fariseo chahn sahn taca chi che chi ro nan se. Ndahconan se, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Chacotahme Jesús nchete ndutinán, ne nanó nan nduhca che rahn ye, ne ndetahno chi ro nan.

¹⁶ Tuhme rahn ama o sahn fariseo chahn:

—Sahn che tihca din me ne, ametah yahn Dendiohs che tihca redin se, te hua renevah necun se ro che rahtetuhno ihyan.

Ate tama te o se ne, rahn se:

—Ndete che hua yahn Dendiohs sahn ne, ¿taca redin se vederihno tuhme?

Nduco tihca ne, hua cavih ndudo yahn se nduco vih,

¹⁷ ne ndaconan tumerune se sahn min:

—Me di, ¿deh rahn yahn sahn min che din se che chi ro nan ne?

Ndahconan se, ne rahn se ri se sahn chahn:

—U ne rahn te ihyan min ne, ama ihyan profeta.

¹⁸ Ate sahn chahn ne, hua nahn cotahno se che ve nan sahn min ro menan. Chemin che tahve se chehua indihnte yahn sahn min,

¹⁹ ne tumerune se ihyan:

—¿A nchuhn daya ne sahnguh ne? ¿A cuaco che ve nan se cuahn che chihndeyan se ne? ¿Me taça chi che chi ro nan se ne?

²⁰ Ndahconan indihnte yahn sahn min:

—Sahnguh che daya nuhn, ne ve nan se cuahn che chihndeyan se.

²¹ Ate hua devano nuhn taça chi che chi ro nan se, nde hua devano nuhn duh ihyan din ye che chi ro nan se. Tumerune nchuhn sahn. A va nduyo yahn se, ne man se co nte cuande se nchuhn.

²² Indihnte yahn sahn min ne, tihca rahn ye, te vahino ye, yahn che a checadino ye te sahn ndinan chahn ne, a ntuhno se che ndetendah se adecoduhno ihyan chete yaco, ndete che cotahno ye che Dihvo vo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense.

²³ Chemin che rahn ihyan chahn ri ye sahn ndinan chahn che tumerune se man sahn daya ye te a va nduyo yahn se.

²⁴ Tuhme ndaconan cah sahn ndinan chahn sahn min, ne rahn se ri se sahn:

—Codin çava Dendiohs, ne cahme co nuhn cha che cuaco, te nuhn ne, devano nuhn te sahn min che din se che chi ro nan ne, sahn nunde se.

²⁵ Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—U ne, hua devanó a ihyan nunde ye o hua. Ate devanó che ro menan me ne, ve nan, ne ihyan min din ye che chi ro nan.

²⁶ Ndaconan tumerune sahn chahn sahn:

—¿Taca din se che chi ro nan ne?

²⁷ Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—A rahn ri nchuhn, ne hua ritahno ne. ¿Deh ndah co yahn ne che ndaconan cahma tun ne? ¿A nduco ne nahn cotahno ne ihyan min ne?

²⁸ Rahva sahn chahn nduco sahn min, ne rahn se ri se sahn:

—Di ne, ndichahtine sahn min. Ate nuhn ne, ndichahtino nuhn Moisés.

²⁹ A devano nuhn te Moisés ne, a man Dendiohs cah ye ntiyon ihyan. Ate sahn che rahn me ne, nde hua devano nuhn ti chica se.

³⁰ Ndahconan sahn min, ne rahn se ri se sahn chahn:

—Ama rahn ino yahn nchuhn, che rahn ne che hua devano ne ti chica ihyan min, te u ne, din ye che chi ro nan.

³¹ A devano cuaco vo te Dendiohs ne, hua rihcovan ye yahn ihyan nunde, ate rihcovan ye yahn ihyan che renevahnecon ye ihyan man, redinahn ye vederihquentiyan yahn ye man.

³² Nde ama yune hua nihnevan vo yahn ama ihyan che co din ye che co ro nan ihyan nan ve.

³³ Ihyan min ne, Dendiohs dechuh ye ihyan, ne chemin che redin ye vederihno. Ndete che hua ne, hua dehva co din ye.

³⁴ Rahn sahn chahn ri se sahn min:

—Di ne, ama sahn nunde di nde ro che chihneyan. ¿Taca che nahn cacuehn nuhn ne?

Chihno rahn se chemin ne, ndetendah se sahn chete yaco.

³⁵ Checadino Dihvo vo che ndetendah sahn ndinan chahn sahn min chete yaco, ne cuahn che ntaca ye sahn ne, tumerune ye sahn:

—¿A ritehne Daya Dendiohs ne?

³⁶ Rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, cahma ne co ne u duh ihyan min cava che cotahnó ihyan.

³⁷ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A u chemin, che renté ndoque. Man ne, a ndihche u.

³⁸ Tuhme chehntihya se nan Dihvo vo, ne rahn se ri se ihyan:

—Dihvé, ritahnó ndih.

³⁹ Namin rahn Dihvo vo:

—U ne, ndá iyehnse cuh cava che techacadé yahn nducoyaca ihyan. Ihyan che hua devano ye Ndudo yahn Dendiohs ne, cacúahn ihyan, ne ihyan che devano ye che rahco ye ne, cuhnde ro yahn ye che nde hua devano ye.

⁴⁰ Ama o sahn fariseo che chenun se min ne, chihnevan se che tihca rahn ye, ne rahn se ri se ihyan:

—¿A namin nuhn, rahn ne yahn nuhn che hua devano nuhn ne?

⁴¹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Ndete che hua devano nchuhn ne, nde hua chendihco ne nunde. Ate nducote a man nchuhn rahn ne te a devano ne man, nducote rahcotahn ne man ne, chemin che chendihco ne nunde.

10

Ejemplo yahn itecuche

¹ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te sahn duco ne, hua renda se cuahn chendevah yahn chan nan chenun itecuche, te renda se cuahn chihto chan.

² Ate ihyan che redin ye cudado itecuche ne, renda ye cuahn chendevah yahn chan.

³ Sahn che redin cudado chendevah ne, renahne se, ne renda ye. Rahn ye che duche queri ama te, ne rah ye ite. Cuahn che rah ye ite ne, rechi te, ne retendah ye ite chete chan.

⁴ Cuahn che a retendah ye nducoyaca te chete chan ne, riquendahnān ye yahn te, ne riquendi te ihyan, te ndi nino te ihyan.

⁵ Ate hua riquendi te sahn che hua rendihche te. Tahque ndah te ne, rano te yahn se, yahn che hua rendonahn te ndudo yahn se.

⁶ Dihvo vo ne, nte ye ejemplo cuh cava sahn chahn, ate hua chenahn se.

Ejemplo yahn ihyan che ndah redin ye cudado itecuche

⁷⁻⁹ Quendi Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn chahn:

—Cuaco rahn rí nchuhn te, nduhca che richihve chendevah yahn chan cava che co chuh itecuche ne, tihca u cava ihyan yahn. Ihyan che ritahno ye u ne, ndevahn ye, ne cuahtenan ye vahchetero. Ihyan chahn ne, anduhneca itecuche che hua ndere vatechica man te, che rondonda te chete chan, ri te cudado man, riquendah te rahn te reh te man. Nducoyaca sahn rihncheh che chahte se ro che metah ndá, redin ca se che Ndudo yahn

Dendiohs rahndudo se ne, anduhneca sahn duco, tihchan se, ne ihyan yahn Dendiohs ne, hua rihcovan ye ndudo yahn se.

¹⁰ 'Sahn duco ne, renda se cava che cahno se ihyan man, duco se man, cuihno denda se ihyan man. Ate u ne, nda cava che ndedevahn ihyan, ne ama ndahca cuahno ye, cuahtenan ye vahchetero.

¹¹ Nduhca ama ihyan che ndah redin ye cudado itecuche yahn ye nde ndihco mendahn ye ihyan cava che ndedevahn ye ite ne, tihca u, te ndah redin cudado ihyan yahn, nde cahco mendahn u coh, cava che ndedevahn ihyan.

¹² Ate nducoyaca sahn mozo che redin se ntiyon min ne, nducote ndiyu yahn se itecuche ne, hua cudado se. Cuahn che renda lobo ne, rihcoman se itecuche che nduco se, ne rano se. Tuhme retah lobo ite, ne rihno rano ite chenhahn.

¹³ Rano se, te ndiyu dihve itecuche sahn, ne hua redin se cudado ite numa ino se.

¹⁴⁻¹⁵ 'U ne, anduhneca ama ihyan che ndah redin ye cudado itecuche yahn ye. Chida ne, rendihche ye u, ne u ne, rendihche ihyan. U ne, nda cuandé ihyan yahn, ne man ye ne, richahtino ye u. U ne, nde cahco mendahn u coh, cava che ndedevahn ihyan.

¹⁶ Namin vate ca ihyan che nedin yahn ihyan, ndedevahn ihyan. Man ne, vatechica vane ye, ate nevah necun ye u, ne ndo dama ye van ihyan yahn.

¹⁷ 'Chida ne, yahino ye u, te cahco mendahn u coh, cava che ndedevahn ihyan iyehense. Cuihno min ne, va che ntuché.

¹⁸ Nde ama ihyan ne, hua co cahno ye u, ndete che hua man cahco mendahn u. Va vederihquen-

tiyon yáhn cava che cahco mendáhn u cóh. Namin va vederihquentiyon yáhn che ntuché. Vederihquentiyon min che te Chidá u.

¹⁹ Cuahn che chihno rahn Dihvo vo ndudo chemin chan, chihnevan sahn ndinan chahn ne, ndevanan se, a vih rahn ama a vih rahn tama se.

²⁰ Ama yahn se ne, rahn se:

—Nde hua tumacah nchuhn che rahn sahn tih, te quenun vaco chihnga sahn, ne hua va cuaco dave yahn se.

²¹ Ate nahn tun se ne, rahn se:

—Adecoduhno ihyan che quenun vaco chihnga ihyan ne, hua tihca runecade rente ye. Avane ne, hua co din ye che co ro nan ihyan nan ve.

Sahn ndinan yahn naci6n yahn Israel ne, nahn cah se tu Dihvo vo Jesucristo

²² Ro min ne, ro iche, ne tahn min redin ihyan vihco yahn yaco, min yan Jerusalén.

²³ Dihvo vo ne, quechica ye ndiyaco me man corredor che duche Corredor yahn Salom6n.

²⁴ Ndo dama sahn ndinan chahn nan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—Ndete che ndih, ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehanse ne, cahma cuaco no ne co ne nuhn. Hua ndahca che rihco ndeh ne.

²⁵ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—A rahn ri nchuhn, ne hua ritahno ne. Nduco vederihno che redin numacuahñ vederihquentiyon yahn Chidá ne, a ndero ndi che a u chemin.

²⁶ Ate nchuhn ne, hua ritahno ne, te hua ndi cuande ne van ihyan yáhn, nduhca che a rahn ri nchuhn.

²⁷ Ihyan yáhn ne, rihcovan ye ndudo yáhn, ne rinduco ye u. Me u ne, nda cuandé ihyan.

²⁸ Rendedeváhn ihyan, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro. Hua duhva co din che conda ye, te u nda cuandé ihyan.

²⁹ Mañ Chidá tendahnun ye ihyan chahn cava che cotahno ye u. Ihyan min che tahque chahte vederihquentiyon yahn ye, ne nducote namin nda cuande ye ihyan ne, chemin che hua duhva co din che conda ye.

³⁰ U nduco Chidá ne, ama no vederihquentiyon yahn nuhn mañ, ama no vederendedecadino yahn nuhn mañ.

³¹ Cuahn che tihca rañ Dihvo vo ne, ndaconan chetañ sañh ndinañ chahn tu che cañ se ihyan.

³² Tuhme rañh ye ri ye sañh:

—Numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, ama ndeh nañ dehtenduh che ndah nedín nañ nchuhn. Ate nchuhn ne, de tu nahn cañ ne u.

³³ Ndahconan sañh chahn ne, rañh se ri se ihyan:

—Ndiyu yahn dehtenduh che redin ne che cañ nuhn tu ndih, ate yahn che duche rino ne Dendiohs che tihca rañh ne. A ndero ndi che ihyan iyehñse ndih, ne rañh ne te ama no vederihquentiyon quenan cuma ne nduco Dendiohs.

³⁴ Tuhme rañh Dihvo vo ri ye sañh chahn:

—Nañ ley che riquendi nchuhn ne, ndirun che rañh Dendiohs yahn ihyan tuhca: “Nchuhn ne, menun Dendiohs nchuhn.”

³⁵⁻³⁶ A devano nchuhn te cha che ndirun nañ Ndudo yahn Dendiohs ne, hua co cañmo vo che hua cuaco. Nducote a mañ Dendiohs rañh ye

yahn ihyan che rihnde tah ye Ndudo yahn ye te menun Dendiohs ihyan ne, chemin che nde tah hua ndahca che tihca rahn ne che duche rinó Dendiohs, che rahn che u che Daya ye man, che tendahnun ye u, dechuh ye u muhn iyehse man.

³⁷ Cuentah nchuhn ndutinan ne, condihchero ne. Ndete che numacuahn vederihquentiyon yahn Chidá, redín vederihno, tuhme cotahno ne u.

³⁸ Nducote redín vederihno numacuahn vederihquentiyon yahn ye ne, cotahno ne u, andahre hua nahn cotahno ne yahn ndudo che ricuáhn. Tuhme tumacadino ne che rinduco Dendiohs Chida u.

³⁹ Chihco dama ino sahn chahn tama yune che nahn din se preso ihyan, ate ndiquendah ye van se, ne din vi ye.

⁴⁰ Tuhme cuahn ye cuahn chihto ico Jordán, ne min quenán ye, lado cuahn nan che riquendah yahn, cuahn nan che quenán Juan Bautista chehdenune ye ihyan ro menan.

⁴¹ Ama yahn ihyan rahn ye, rendihchero ye Dihvo vo, ne rahn ye:

—Juan Bautista ne, andahre hua din ye nde ama vederihno, ate nducuah che rahn ye yahn ihyan cuh ne, cuaco.

⁴² Ihyan che chahn ye min ne, ama yahn ye chitahno ye ihyan.

11

Chih Lázaro

¹⁻³ Yan Betania ne, chihnde ama ihyan che duche ye Lázaro. Ihyan min ne, chahte o cahve ye; ama ye ne, duche ye María, ne tama ye ne,

duche ye Marta. A ihyan che duche María me che chacotahme ye nunedan cah Dihvo vo, ne ndi cuma ye nduco yudo tin ye. Ama yune ne, chetah cah Lázaro, ne ama tahn ndi ye. Tuhme tahve nduh che o cahve ye ndudo yahn Dihvo vo, ne rahn ye:

—Dihve nuhn, amigo yahn ne Lázaro ne, chetah cah ihyan, ne ama tahn ndi ye.

⁴ Cuahn che chihnevan Dihvo vo ne, rahn ye:

—Cah min ne, andahre din che coh ye, ate chemin ne, cava che cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs, ne ndeva ihyan yavenan ye man, ndeva ye yavenan u che Daya ye man.

⁵ Andahre ama yahino Dihvo vo ihyan chahn, Lázaro man, María man, Marta man ne,

⁶ cuahn che nda ndudo yahn ye che cah Lázaro ne, chendah ca ye te o ro min nan che quenan ye.

⁷ Chihno min ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol yahn ye:

—Ndaconan cuhn vo nduco nchuhn estado yahn Judea.

⁸ Tuhme rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Ihyan Ricuahn, cade chuh neve ro che nahn cahno sahn ndinan chahn ndih nduco tu, ne man ne, za rihco ne che cah tun ne min ne?

⁹ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ndichio ura che ama ro, ne cuahn che ro vatechica vo ne, hua renda cah vo, te ro nan vo yahn che quendihco dave yahn yahn.

¹⁰ Ate ndete che vino vatechico vo ne, conda cah vo yahn che man ro.

¹¹ Chihno min ne, rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Amigo yuhn vo Lázaro ne, quiyado ye, ate cáhn ndedetuhché ihyan.

¹² Rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, ndete che chetaḥ yaḥnde ihyan ne, ametah nduh dito ri yahn ye.

¹³ Dihvo vo ne, hua rahn cuaco ye che a chih Lázaro, ne chemin che rahco ihyan apóstol chahn che quiyado ye.

¹⁴ Tuhme rahn cuaco ye ri ye ihyan chahn:

—Lázaro ne, a chih ye.

¹⁵ Tahque ndahca che hua quenán min ro che chih ye, te nduco tiḥca ne, tahque ndah ro yahn nchuhn, cava che cotahno ne. Man ne, cuhn vo quendihchero vo ihyan.

¹⁶ Tomás, ihyan min che ntahco ihyan che duche ye “Cuahche” ne, rahn ye ri ye ihyan apóstol chenahn chahn:

—Cuhn vo nduco nchuhn, conduco vo Dihvo vo, andahre va che coh vo dama nduco ye.

A Dihvo vo Jesucristo che rendedevahn ye ihyan iyehnse man, rendedetuhche ye tenahn man

¹⁷ Cuahn che nda Dihvo vo yan Betania ne, a cun ro che quenun Lázaro chete yayan.

¹⁸ Betania ne, nino nduco yan Jerusalén, ri tenduh o kilómetro quenan man,

¹⁹ ne ama yahn sahn ndinan yahn nación yahn Israel, chahn se chendihchero se Marta man, María man, cava che necah se vedechahtino ihyan, yahn che chih cahve ye.

²⁰ Cuahn che checadino Marta che a nda nino Dihvo vo ne, cuahn ye quendi yune ye ihyan. Numanahn min ne, quenun María vah.

21 Ura che a taḥn nun Marta Dihvo vo ne, raḥn ye ri ye iḥyan:

—Dihvé, ndete che muhn quenán ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.

22 Ate dehve din yahn, te ndih ne, adecodehno che caça ne Dendiohs ne, cuahneacun ye.

23 Raḥn Dihvo vo ri ye Marta:

—Quehve ne, ndaconan conan se.

24 Raḥn Marta ri ye Dihvo vo:

—Cuāco che ndaconan conan ye, cuahn che ntuche tenaḥn, ro che cuihno iyehñse.

25 Tuhme raḥn Dihvo vo ri ye Marta:

—Che ntuche tenaḥn mañ, che cuahtenan ye vahchetero mañ ne, a u che rihquentiyón. Iḥyan che ritahno ye u ne, andahre coh ye ne, ntuche ye.

26 Nducoyaça iḥyan che ritahno ye u ne, hua conda ye, te cuahtenan ye vahchetero cuahn dama. ¿A ritehne chemin ne?

27 Raḥn Marta ri ye Dihvo vo:

—Taça hua, Dihvé. Ritahnó. Namin ritahnó che a ndih che Daya Dendiohs mañ, a ndih che a va cađe che chi ne ndedevahn ne iḥyan iyehñse mañ.

28 Chihno raḥn Marta ne, cuahn ye ngua ye coh ye María, ne raḥn ye deco deco ri ye iḥyan:

—Nda Iḥyan Ricuahn, ne rah ye di.

29 Ndetahno necuan María, ne cuahn ye nañ che quenun Dihvo vo.

30 Dihvo vo ne, ametah conda ye viyañ, te quen rino ye yune nañ che ntaça Marta iḥyan.

31 Sañ ndinañ chahn che chenán se vaço María renecaḥ se vedechahtino iḥyan ne, ndihchero se che aderano ye necuan ye cuahn ye, ne cuahn se

nduco ye. Raḥco se te cuahn ye nan yaḡan, cuaco ye caḡa cahve ye.

³² Cuahn che nda María nan Dihvo vo ne, chehntihya ye, ne raḥn ye:

—Ndete che muhn quenan ne ro che chi dito yahn cahvé ne, nde hua chih ye.

³³ María ne, ama raco ye. Namin saḥn chahn ne, raco se. Ndiḥchero Dihvo vo, ne ama chi ndache ye.

³⁴ Tumerune ye ihyan chahn:

—¿Ti chihche nchuhn tenaḥn me ne?

Raḥn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Dihve nuhn, cuhn vo nduco ne, ndiḥchero ne.

³⁵ Namin chaco Dihvo vo.

³⁶ Tuhme raḥn ama o saḥn chahn:

—Condiḥche nchuhn. A ndero ndi che ama yahino ye tenaḥn me.

³⁷ Tama te o se ne, raḥn se:

—Ihyan tih ne, din ye che chi ro nan saḥn nan ve me. ¿Taça che hua din ye che ndoyahn Lázaró, ne hua chih ye?

Dihvo vo Jesucristo ne, ndedetuhche ye Lázaró

³⁸ Dihvo vo ne, ama chi ndache ye, ne cuahn nda ye nan yaḡan me. Yaḡan me ne, ndindah nan ama yaḡa, ne ama tu chahno ndi chendevah yahn.

³⁹ Raḥn Dihvo vo:

—Cuehnevi nchuhn tu chende yaḡan. Conaḥne ne.

Tuhme raḥn Marta ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, co a ran tenaḥn, te a chihno cun ro che chih ye.

⁴⁰ Ate raḥn Dihvo vo ri ye Marta:

—A ráhn rí di te ndete che ritehne ne, tumacadine vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.

⁴¹ Tuhme chehnevi ihyan chahn tu me. Chenihyon nan Dihvo vo nan ro, ne covah ye tuhca:

—Chidá, renté nundihve cuahn ndih yahn che rihcovan ne che reváh.

⁴² A devanó te cuahn dama che reváh ne, rihcovan ne, ate tihca ráhn cava che ndah yahn ihyan che chenun ye muhn, cava che cotahno ye che a ndih dechuh ne u.

⁴³ Chihno covah ye ne, ráhn ye ama dito:

—Lázaro, ¡cuendiquendah tan!

⁴⁴ Ndetahno ntuche ihyan min, ndiquendah ye chete yayan. Deva ndacotuma ye tino, nde tah nde cah ye man, nan ye man. Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cuentahte nchuhn tino che ndacotuma ye.

*Rente cade sahn ndinan chahn che din se preso
Dihvo vo Jesucristo*

⁴⁵ Sahn ndinan chahn che chahn se chinduco se María cuahn che chih cahve ye ne, ndihchero se vederihno che din Dihvo vo, ne ama yahn se chitahno se ihyan.

⁴⁶ Ate nahn se ne, chahn se chengo se sahn fariseo yahn vederihno che din ye, ndedetuhche ye Lázaro.

⁴⁷ Tuhme ndo dama sahn fariseo chahn man, chidocuyan ndinan man, nduco nducoyaca sahn ndinan yahn nación yahn Israel, nte cade se, ne rahn se:

—¿Taca din vo?, te ihyan min ne, ama redin ye vederihno.

48 Ndete che caḥcoman vo che quendi ye ne, nducoyaca iḥyan cotahno ye iḥyan, ne denan chi sahn ndinan yahn Roma, cuihno ndahtera se yaco yuhn vo man, cuihno caḥno se iḥyan nación yuhn vo man.

49 Ate Caifás, iḥyan min che chidocuyan che tahque ndinan nduyo min ne, rahn ye ri ye sahn chahn:

—Nchuhn ne, nde hua devano ne.

50 Nde tah hua retumacardino ne, te tahque ndahca yuhn vo, che coh ama no iḥyan cava iḥyan nación yuhn vo yudomin ca che coh nducoyaca ye.

51 Caifás ne, ndiyu che ndedecardino man ye che tihca rahn ye. Nducote iḥyan min ndinan ye nduyo min ne, caḥ Dendiohs, checadino ye, ne chemin che rahn ye che va che coh Dihvo vo Jesucristo, cava che ndedevahn ye iḥyan nación yahn Israel man,

52 nducoyaca iḥyan yahn Dendiohs che chenan ye muhn min numachahte iyehense man.

53 Tihca chi, che nde ro min, chihco cade sahn ndinan chahn che caḥno se Dihvo vo.

54 Chemin che ametah quechica ro Dihvo vo van iḥyan. Tahque ndah ye ne, chica ye estado yahn Judea, ne cuahn ye ama can, nino yahn nan che metah duhva, chihto ama yan che duche Efraín. Min quenan ye nduco iḥyan apóstol yahn ye.

55 A cochi nino vihco ro yudo yahn iḥyan nación yahn Israel, ne ama yahn iḥyan rica ye yan vaco ye, rahn ye yan Jerusalén ama o ro numanahn che metah cuanan vihco me, cava che ndo dave ye nduhca costumbre yahn ye.

⁵⁶ Rinuhn ihyan chahn Dihvo vo, ne ama retumarune vih ye ura che chenun ye chete yaço:

—Nchuhn, a hua devano ne, ¿a chi ye vihco ne?

⁵⁷ Sahn fariseo man, chidocuyan ndinan man ne, a ndihquentiyon se che adecoduhno ihyan che devano ye ti quenan Dihvo vo ne, cahma ye co ye sahn, cava che din se preso ihyan.

12

Ama ihyan ndahta ne, chacotaḥme ye nunedan caḥ Dihvo vo Jesucristo

¹ Te an ro ca renda che nda ro yudo me, ne cuahn Dihvo vo yan Betania, quendihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche ye ihyan van tenahn.

² Vaco Lázaro din ihyan chahn ama vihco cava Dihvo vo, ne caḥ ye, cheh vino ye. Marta ne, chihntave ye che cheh ihyan chahn, ne Lázaro man, Dihvo vo man, vate ye nduco ihyan chenahn nan mesa.

³ Ura min nda María, nda ye tenduh mahñ litro nunedan ndah, che duche nardo. Chemin ne, ama yahn chihve. Chacotaḥme ye caḥ Dihvo vo, ne nedin cuma ye nduco yudo tin ye. Numacuahn chetevah me quendihco chan dan.

⁴ Tuhme ama sahn che ndi cuande se van ihyan apóstol chahn, che duche se Judas Iscariote, daya Simón, sahn min che va che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, rahn se:

⁵ —Nunedan tih ne, rigonun chihve tenduh ino ciento tume diyahgua, ¿taça che hua ndihcue tañ tih, ndaça che conan te ihyan chevah?

⁶ Judas ne, ndiyu che yahino se ihyan chevah che tihça rahn se, te yahn che duco se. Nducote

sahn min ndi se tesorero van ihyan apóstol chahn ne, rendaça yune che reduco se.

⁷ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Hua cahca tan che tihca redin te. Chehdenda te nunedan me u, cava che cuhndeyan che conun chete yayan.

⁸ Ihyan chevah ne, cuahn dama chenun ye van nchuhn, ne co conan ne ihyan cuahn che nahn ne. Ate u ne, hua cuahn dama conan nduco ne.

Rentuhno sahn ndinan chahn cava che cahno se Lázaro

⁹ Ama yahn ihyan nación yahn Israel, checadino ye che yan Betania quenan Dihvo vo, ne cuahn ye quendiherero ye ihyan. Namin nahn ndihchero ye Lázaro, ihyan min che ndedetuhche Dihvo vo ihyan van tenahn.

¹⁰ Tuhme ntuhno chidocuyan ndinan chahn che namin nduco Lázaro cahno se ihyan,

¹¹ te a cava Lázaro che ama yahn ihyan nación yahn Israel rihcoman ye sahn, ritahno ye Dihvo vo.

Chenda Dihvo vo Jesucristo yan Jerusalén

¹² Ama yahn ihyan nda ye vihco ro yudo, yan Jerusalén. Chi dave tama ro me ne, checadino ye che va che nda Dihvo vo.

¹³ Tuhme chihca ye iyon, quenda ye, ne cuahn ye quendi yune ye Dihvo vo. Cuahn che tahn nun ye ihyan ne, chenda ye viyan rah yeno ye:

—¡Ndeva vo yavenan Dihvo vo Dendiohs! ¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che dechuh ye! ¡Ndeva vo yavenan ihyan cuh che Rey yahn nación yuhn vo Israel!

¹⁴ Dihvo vo ne, ndaca ye ama burro lihn, quendudo ye ite, te a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca:

¹⁵ Nchuhn ihyan yan Jerusalén, hua dehva rahcone.

Condihche ne. Cochi Rey yahn ne, quendudo ye ama burro lihn.

¹⁶ Ro menan ne, hua chenahn ihyan apóstol yahn dehtenduh che tuhchan, ate adive cuahn che a conahn Dihvo vo vahchetero ne, tuhme chenahn ye che nducuahn che chahno chi Dihvo vo ne, a ndirun yahn nan Ndudo yahn Dendiohs.

¹⁷ Ihyan che ndihchero ye vederihno che din Dihvo vo, ndedetuhche ye Lázaro van tenahn ne, rente ye yahn.

¹⁸ Chahn ino ihyan yahn vederihno me, ne chemin che ama yahn ye chahn ye chendi yune ye Dihvo vo.

¹⁹ Tuhme rente sahn fariseo chahn van man se nduco vih:

—Condihche nchuhn. A chihnonan yahn ntiyon yuhn vo, te nducoyaca ihyan ne, a chinduco ye ihyan cah.

Ama o sahn nación yahn Grecia ne, nahn ndihchero se Dihvo vo Jesucristo

²⁰ Van ihyan che chahn ye vihco min yan Jerusalén, ndeva ye yavenan Dendiohs ne, nduco neve sahn nación yahn Grecia.

²¹ Sahn chahn ne, chahn nda se nan ama ihyan yan Betsaida, estado yahn Galilea, duche ye Felipe, ne rahn se ri se ihyan:

—Codin ne favor, ne quenda ne nuhn nan Jesús, te nahn ndihchero nuhn ihyan.

²² Felipe ne, chahn ye rahn ye nduco Andrés, ne cuahn nduh che o ye, yahve ye Dihvo vo.

²³ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—U che rinducó nducoyaca ihyan ne, adecodehno ura nahn vahchetero.

²⁴ Cuaco rahn rí nchuhn te cava che co yahn ama ndute trigo, ndo ndeh ne, va che cuehche ndiyahn. Ndete che hua cuehche ne, hua co ndeh.

²⁵ Ihyan che nahn ndedevahn man ye ihyan ne, denda ye ihyan. Ate ihyan che rihco mendaahn ye ihyan muhn iyehne ne, cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

²⁶ Duh ihyan che nahn din ye ntiyon yahn ne, va che cahco dama ino ye conduco ye u. Ihyan che redin ye ntiyon yahn ne, cuahtenan ye vahchetero nducó, ne din Chidá che quendaahn yavenan ye.

Rahn Dihvo vo Jesucristo te va che cahno se ihyan

²⁷ Man ne, ama ran. Ate ndotenan che cahmá có Chidá che ndedevahn ye u, cahnevi ye che va che chuhríhn ne, tahque ndah cahco dama inó, te a cava che chuhríhn che cochí.

²⁸ Chidá, cahmá có ihyan: “Vá vedeyeno che dináhn nducuahn che chihquentiyon ne, cava che quendaahn yavenan ne.”

Tuhme chenun ama ndudo che chica vahchetero, che rahn:

—A dín che quendaahn yavenan. Man ne, dín che quendaahn yavenan tama yune.

²⁹ Chihnevan ihyan che chenun ye min, ne nahn ye ne, rahn ye che chine dave. Nahn tun ye ne, rahn ye te co ama ángel yahve ye Dihvo vo.

³⁰ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Ndudo che chihnevan nchuhn ne, a cava man ne, ndiyu cava u.

³¹ A nda ura che cuhnde cade yahn ihyan iyehense, ne chundah, sahn min che rihquentiyon se iyehense ne, ndahco ndiya Dendiohs sahn.

³² Cuedevano nchuhn te cuahn che conan yah, din che cotahno ihyan numachahte iyehense u.

³³ Che tihca rahn ye ne, rahn ye nduhca che va che coh ye.

³⁴ Rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—A devano nuhn te nan Ndudo yahn Dendiohs ne, a ndirun che ihyan che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehense ne, hua nda ro che cuihno vederihquentiyon yahn ye. ¿Taca che rahn ne che ndih che rinduco ne nducoyaca ihyan, conan yah ne? ¿Duh ndih tuhme ne?

³⁵ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Conan ca te neve ro nduco nchuhn, cacuahn nchuhn. Cuihcovan ne ndudo yahn, cava che runecade cuahtechica ne, ne co ndevahn ne, te ihyan che hua runecade vatechica ye ne, nde hua devano ye ti nda ti tuno ye.

³⁶ Cuitahno nchuhn u, numanahn che quenán nduco ne, cava che co ne ihyan runecade.

Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, chihcoman ye ihyan chahn, ne cuahn ye.

Deh cuande che hua ritahno ihyan nación yahn Israel Dihvo vo Jesucristo

³⁷ Andahre ama din Dihvo vo vederihno van ihyan chahn ne, hua chitahno ye ihyan.

³⁸ Hua chitahno ye, te va che conahn nduco ye, nduhca che dirun ihyan profeta Isaías tuhca:

Dihvé, neve cuahn ra ihyan che ritahno ye ndudo che rahndudo nuhn.

Neve cuahn ra ihyan che tumacadino ye vederihquentiyon yahn ne.

³⁹ Tihcā chi che hua chi chitahno ihyan chahn. Namin dirun ihyan profeta Isaías tuhcā:

⁴⁰ Dendiohs ne, deche ye ndutinān ihyan chahn mān, din cheche ye chedave yahn ye mān, cava che hua nchanān ye mān, hua conahn ye mān,

ne hua cotahno ye Dihvo vo, ndevahn ye.

⁴¹ Tihcā dirun ihyan profeta Isaías yahn vederihquentiyon chahte yahn Dihvo vo, te chinahn ama vederihno nduco ye, ndihchero ye vederihquentiyon min.

⁴² Andahre tihcā ne, ama yahn ihyan nación yahn Israel chitahno ye Dihvo vo. Nde sahn ndinān chahn, chitahno neve se. Ate hua chihco ro se che ritahno se ihyan, yahn che vah se che cahnevi sahn fariseo chahn vederihquentiyon yahn se chete yaco.

⁴³ Hua chihco ro se che ritahno se Dihvo vo, te tahque renan ino se che quendaḥ yavenān se nan ihyan iyehse che co nan Dendiohs.

Ihyan che hua rihcovan ye ndudo yahn Dihvo vo Jesucristo ne, va che conda ye

⁴⁴ Ama yune cuahn che rahndudo Dihvo vo ne, ama dito rahn ye:

—Ihyan che ritahno ye u ne, namin ritahno ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

⁴⁵ Ihyan che rendihche ye u ne, retumacadino ye taça ihyan min.

⁴⁶ U ne, ndá muhn iyehnse, ricuáhn Ndudo yahn Dendiohs, cava che ihyan che cotahno ye u ne, ndevahn ye, ne runecađe cuahtenan ye.

⁴⁷ Ate ihyan che rihnevan ye ndudo yáhn, ne hua redinahn ye ne, ndiyu che nahn mán che dín castigo ihyan, te ndá cava che ndedeváhn ihyan iyehnse, ndiyu demán che dín castigo ihyan.

⁴⁸ Ihyan che racondah vedame ye u, ne hua rihcovan ye ndudo yáhn ne, va che co ye castigo ro che cuihno iyehnse, tunoca che hua dinahn ye ndudo che ricuáhn.

⁴⁹ Tihca, te Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u ne, a ndudo che rihquentiyon ye che renté man, che rahndudó man, ndiyu dehtenduh che ri yeno mán.

⁵⁰ A devanó te che rihquentiyon Chidá ne, che cuahtenan ihyan vahchetero cuahn dama. Chemin che rahndudó nduhca che rihquentiyon ye u.

13

Dihvo vo Jesucristo ne, nano ye cah ihyan apóstol yahn ye

¹ Cuahn che a tama ro ra renda che cuanan vihco ro yudo me ne, nducote a devano Dihvo vo che a nda ro che ndaca ye iyehnse, ne nahn ye nan Dendiohs Chida ne, chihco ro ye nduhca che ama yahino ye ihyan yahn ye.

²⁻⁴ Chundah ne, a nde menan cahñ nun se chete chedave yahn Judas Iscariote, daya Simón, nduhca che ndihcue ndeh se Dihvo vo. Nducote Dihvo vo ne, a devano ye che a man Dendiohs Chida ndahco ye nducuahñ vederihquentiyon tah

ye man, nan ihyan min chica ye man, min nahn ye man ne, ura che chihno cheh vino ye nduco ihyan apóstol yahn ye ne, necuan ye nan mesa. Chehnevi ye tino tu che quenun ye, ne chetah ye ama toalla, chacondihco ye yutoran ye.

⁵ Namin chetah ye cu che renano nun ye tah ye, ne chih ye nune. Tuhme canan renano ye cah ihyan apóstol yahn ye, ne renedin cuma ye nduco toalla me.

⁶ Cuahn che ndaya ye nan va Simón Pedro cava che nano ye cah ye ne, rahn ihyan min ri ye ihyan:

—Dihvé, ¿taca che ndih nano ne cah ne?

⁷ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Man ne, hua renehn deh conahn che tihca redín, ate adive ne, conehn.

⁸ Ate rahn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:

—U ne, hua ndaya ro che nano ne cah.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndete che hua nano cah ne, ametah din cuandé di van ihyan yahn.

⁹ Rahn Simón Pedro ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, ndete che tihca ne, conano ne ndiyu deman cah, te namin conano ne tah man, tín man.

¹⁰ Ate rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ihyan che a dave ye ne, a de cah ye rendotenan che ntu. Nchuhn ne, a dave ne, andahre hua nducoyaca ne.

¹¹ Rahn ye te hua dave nducoyaca ihyan chahn, yahn che a devano ye te ama cha sahn che chi cuande se van ihyan chahn ndihcue ndeh se ihyan.

12 Chihno n̄ano Dihvo vo c̄ah ihyan chahn ne, ndonun ye tino tu yahn ye, ne ndaconan chihnde ye n̄an mesa. Tuhme r̄ahn ye ri ye ihyan chahn:

—¿A chenahn nchuhn deh conahn che n̄anó c̄ah ne? C̄ahmá có nchuhn deh conahn che tihc̄a n̄anó c̄ah ne.

13 Nchuhn ne, renevahnecun ne u, r̄ahn ne te a u che Dihve ne m̄an, Ihyan Ricuahn yahn ne m̄an, ne cūaco che r̄ahn ne.

14 Cua cuande nchuhn. Andahre u che Dihve ne m̄an, Ihyan Ricuahn yahn ne m̄an, ate n̄anó c̄ah ne. Tihc̄a quenán cuma che din yahino āma t̄ama ne vih, n̄ano ne c̄ah vih.

15 Chihc̄ó ejemplo cuh c̄ava che quendi ne.

16 Cūaco r̄ahn rí nchuhn te nde āma mozo hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co patrón yahn se. Namin nde āma s̄ahn che rahn ntiyon hua tahque chahte vederihquentiyon yahn se che co ihyan che redechuh ye s̄ahn.

17 Ndete che chenahn nchuhn yahn ejemplo che chihc̄ó yahn ne, ne dinahn ne ne, āma ndah ro yahn ne.

18 'Che tuhc̄a r̄ahn ne, hua c̄ava nducoyaca nchuhn. U ne, ndiyu che hua tumacadinó duh nduh nchuhn che tendahnún nchuhn, ate va che conahn Ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhc̄a: "S̄ahn che d̄ama reh d̄ama rih se nducó ne, s̄ahn m̄in che din t̄an se nducó."

19 R̄ahn rí nchuhn ndudo cuh m̄an che ametah conahn, c̄ava che cuahn che a conahn ne, cotahno ne te a u che a va c̄ade che chí ndedevahn ihyan iyehense.

20 Cūaco r̄ahn rí nchuhn te adecoduhno ihyan

che nevahne^{cun} ye ihyan che dechúh ihyan ne, a u renevahne^{cun} ye. Me ihyan che renevahne^{cun} ye u ne, renevahne^{cun} ye Dendiohs Chida, ihyan min che dechuh ye u.

Dihvo vo Jesucristo ne, rahn cuaco ye te Judas va che ndihcue ndeh se ihyan

²¹ Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, ama chi ran ye, ne rahn cuaco ye:

—Cuaco rahn rí nchuhn te ama cha nchuhn ndihcue ndeh ne u.

²² Ihyan apóstol chahn ne, a ndere rendihche-nun ye nan vih, rendedecadino ye duh yahn che rahn Dihvo vo.

²³ Ama ihyan apóstol che ama yahino Dihvo vo ihyan ne, dama va ye nduco vih.

²⁴ Din tah Simón Pedro yahn ye, cava che tumerune ye Dihvo vo duh yahn che rahn ye.

²⁵ Tuhme cuahn nda ca ye nan Dihvo vo, ne tumerune ye ihyan:

—Dihvé, ¿duh yahn che rahn ne ne?

²⁶ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Decahnda ama ndi pan, ne sahn che cah, cheh se ne, a sahn min.

Tuhme decahnda Dihvo vo ama ndi pan, ne cah ye, cheh Judas Iscariote, daya Simón.

²⁷ Ndetahno che chetah Judas pan me ne, que-nun chundah chete chedave yahn se. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Cha che ndihque che din ne, codin no ndetahno.

²⁸ Nde ama ihyan che vate ye nan mesa ne, hua chenahn ye deh cuande che tihca rahn Dihvo vo ri ye Judas.

²⁹ Nducote sahn min ndi se tesorero yahn ihyan chahn ne, chemin che nahñ ye ne, ndedecadino ye, te co raññ Dihvo vo nduco se che cua se dehtenduh che nahñ yahn vihco, o che cañ se tume ihyan chevah.

³⁰ Ūra min ne, a man, ne cuahn che chihno cheh Judas pañ me ne, quendañ vah se cuahn se.

Ama vederihquentiyon ra

³¹ Cuahn che a chuh Judas cuahn se ne, raññ Dihvo vo:

—Mañ ne, u che rinducó nducoyaça ihyan ne, nañ dehtenduh che cuahno có ne, cuhnde ro vederihquentiyon chahte yáññ. Namin cuhnde ro vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs.

³² Nducote u che rinducó nducoyaça ihyan, cañco ró vederihquentiyon chahte yahn Dendiohs ne, namin Dendiohs ne, cañco ro ye vederihquentiyon chahte yáññ, ne a nun cuahn cañco ro ye.

³³ Dayá che yahinó nchuhn, a te neve ro ra che quenán nduco ne. Nchuhn ne, nuhn ne u, ate anduhneca che ráññ nduco saññ ndinañ chahn ne, tihca ráññ nduco ne mañ, te nañ che náññ ne, hua co caññ ne quenuhn ne u.

³⁴ Cañcó ama vederihquentiyon ra cava nchuhn. Chemin ne, che din yahino ama tama ne vih, nduhca che yahino maññ nchuhn.

³⁵ Ndete che din yahino ama tama ne vih ne, tumacadino nducoyaça ihyan che ritahno ne u.

Raññ Dihvo vo Jesucristo te cañma Pedro te hua rendihche ye ihyan

³⁶ Simón Pedro ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿ti che nah̄n ne ne?

Ndahconan Dihvo vo, ne rah̄n ye ri ye ihyan:

—Nan̄ che nah̄n ne, hua co condoque u man̄, ate adive ne, condoque u.

³⁷ Tuhme rah̄n Pedro ri ye ihyan:

—Dihvé, ¿dehco che hua co conducó ndih man̄?, te nde vá vedeyeno che cah̄co mendahn̄ u, andahre cah̄no ihyan u çava ne.

³⁸ Ate rah̄n Dihvo vo ri ye ihyan:

—Ndere rahn̄ che ve vedeyeno che cah̄co mendahn̄ di, çava u. Cuçaco ráhn̄ rí di te numanahn̄ che metah̄ cuah̄ tuh̄ ne, cah̄me ino yune te hua rendihche u.

14

Aten̄an che cotah̄no ihyan Dihvo vo Jesucristo che co cuahtenan̄ ye nan̄ Dendiohs Chida

¹ Hua ndeh ndedecadino nchuhn. Codin chahtino ne Dendiohs. Namin codin chahtino ne u.

² Vaco Chidá ne, ama va nan̄ che cuahtenan̄ ihyan. Ndete che hua tihçá ne, a rah̄n cá rí nchuhn. Cah̄n cah̄coyán̄ nan̄ che cuahtenan̄ ne.

³ Cuahn̄ che a chahn̄ chihcoyán̄ nan̄ che cuahtenan̄ nchuhn ne, chi tún̄ ndichecuá nchuhn çava che cuahtenan̄ ne ðama nducó nan̄ che conán.

⁴ Nchuhn ne, a devano ne ti nah̄n. Namin a devano ne taçá tuno ne min.

⁵ Rah̄n Tomás ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, nducote hua devano nuhn̄ ti che nah̄n ne ne, nde hua codevano nuhn̄ taçá che co tuno nuhn̄ min.

⁶ Rah̄n Dihvo vo ri ye ihyan:

—A u che retihyon yuné ihyan, a u che ricuáhn ndudo cuaco, a u che rendedeváhn ihyan. Atenan çava u che co cuahtenan ihyan nan Dendiohs Chida.

⁷ Ndete che a tumacadino nchuhn yahn vederihquentiyon che quenán cumá ne, namin tumacadino ne duh che Chidá. Man ne, a tumacadino ne duh che Chidá, anduhneçá ndete che a ndihchero ne ihyan.

⁸ Tuhme ráhn Felipe ri ye Dihvo vo:

—Dihvé, codin ne che co ndihchero nuhn Dendiohs Chida, ne nduco chemin ne, a cochahtino nuhn.

⁹ Ndahconan Dihvo vo, ne ráhn ye:

—Felipe, ametah ro che rinducó nchuhn, me çtaçá che hua retumacadine yahn vederihquentiyon yáhn? Ihyan che rendihchero ye u ne, anduhneçá ndete che rendihchero Dendiohs Chida. Ametah deh cuande che caque u che dín che ndihchero nchuhn ihyan.

¹⁰ Che tihçá ráhn ne, rihque ro che hua devene che u ne, rinducó Chidá, ne rinduco man ye u. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, ndiyu che cuande yahn man, te che cuande yahn Chidá. A ihyan min che rinduco ye u, redin ye che rinahn ntiyon yahn ye.

¹¹ Cuitahno nchuhn che u ne, rinducó Chidá, ne man ye rinduco ye u. Me ndete che hua co cotahno ne chemin che dendudo renté nduco ne ne, cuitahno ne yahn vederihno che redín.

¹² Cuaco ráhn rí nchuhn te ihyan che ritahno ye u ne, namin din ye vederihno nduhçá che redín, nde vederihno che tahque rahte din ye. Tihçá, te u ne, náhn nan Dendiohs Chida,

¹³ ne nducuahñ che çaca nchuhn ihyan che cuande yáhn ne, u che Daya ye ne, dín che conahn nduco ne, çahco ró che ama chahte vederihquentiyon yahn ye.

¹⁴ U dín che conahn nduco nchuhn adecodehno che çaca ne che cuande yáhn.

Rahn Dihvo vo Jesucristo che dechuh ye Vaco Ndah yahn Dendiohs

¹⁵ 'Ndete che yahino nchuhn u ne, codinahñ ne che rihquentiyón.

¹⁶ Nducote va che náhn ne, çacá favor Chidá, ne dechuh ye Vaco Ndah yahn ye conduco nchuhn cuahn ðama, ndaca vedeçhahtino yahn ne. A Vaco Ndah yahn ye redin che renahn ihyan cha che cuaco.

¹⁷ Ihyan nunde ne, hua co conduco Vaco Ndah yahn Dendiohs ihyan, te hua retumacadino ye vederihquentiyon yahn. Ate nchuhn ne, retumacadino ne, te rinduco Vaco ye nchuhn, ne conun nchuhn cuahn ðama.

¹⁸ Hua ama yune çahcomán nchuhn, te ndaconan conducó nchuhn.

¹⁹ Cuihno neve ro ne, ametah ndaconan ndiçhero ihyan iyehñse u, ate nchuhn ne, tumacadino ne che quendí conducó nchuhn, ne cuahtenan ne vahçhetero, te u ne, vá çava ne.

²⁰ Tuhme tumacadino ne te u ne, rinducó Chidá. Me nchuhn ne, ndiçhahtino ne u, ne rinducó nchuhn.

²¹ Ihyan che renahn ye, ne redinahñ ye che rihquentiyón ne, rihco ro ye che yahino ye u. Chidá ne, yahino ye ihyan che yahino ye u, ne namin u ne, yahinó ihyan, ne rinducó ihyan.

²² Ama ihyan apóstol che duche ye Judas, ndiyu Judas Iscariote ne, tumerune ye Dihvo vo:

—Dihvé, ¿dehco che rahn ne che conduco ne nuhn, ne hua conduco ne ihyan iyehnse ne?

²³ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ihyan che yahino ye u ne, redinahn ye che rihquentiyón. Ihyan chahn ne, yahino Chidá ihyan man, rinduco ye ihyan man. Namin u ne, rinducó ihyan.

²⁴ Ihyan che hua yahino ye u ne, hua redinahn ye che rihquentiyón. Ndudo che ricuáhn nchuhn ne, a ndudo yahn Chidá, ihyan min che dechuh ye u, ndiyu ndudo yahn man.

²⁵ 'Rete cuandé nchuhn nducuahn ndudo che tuhchan numanahn che quenan cá nduco ne.

²⁶ Avane ne, Vaco Ndah yahn Dendiohs, che dechuh ye che cuande yahn, cava che nte vedechahtino nchuhn man, conan nchuhn man ne, din che conahn nchuhn nducuahn man, ntihyon yan nducuahn che te cuandé nchuhn man.

²⁷ 'Man ne, Dendiohs conduco ye nchuhn. Dín che ama ndahca cuahtenan ne, cuahte dihn chedave yahn ne, ne chemin ne, hua co din nde ama ihyan iyehnse. Hua ndeh ndedecadino nchuhn, nde huane dihya ne co.

²⁸ A chihnevan nchuhn che rahn rí nchuhn che nahn, ne ndaconán conducó nchuhn. Ndete che cuaco che yahino nchuhn u ne, nde tuno chi yeno ne che rahn rí nchuhn che nahn nan Chidá, te Ihyan min ne, tahque chahte vederihquentiyon yahn ye che co u.

²⁹ A nde mañ no ráhn rí nchuhn, ça va che cuahn che a conahn ne, cotahno ne che a ñañ ihyan min che náhn.

³⁰ 'Ametah tuno ura yáhn che quendi cá te cuandé nchuhn, te a cochi nino ura che conahn che nahn chundah, sahn min che rihquentiyon se iyehñse cuh. Sahn min ne, metah nde ama vederihquentiyon yahn se ñañ,

³¹ ate cuahñecún che conahn nduhça che nahn se, ça va che codevano ihyan iyehñse che yahinó Chidá, ne redináhn che rihquentiyon ye. Mañ ne, çaço vo muhn, cuhn vo nduco nchuhn.

15

Ejemplo yahn dihyo uva

¹ 'U ne, anduhñeça dihyo uva ndah. Me Chidá ne, anduhñeça ihyan che redin ye cudado dihyo uva.

² Dune dihyo uva che hua ri yahn ne, rihca ye. Ate dune che ri yahn ne, rihca ndudo ye mañ, reñedin dave ye mañ, ça va che tahque co yahn. Anduhñeça ndete che tihça redin Chidá nduco ihyan che ritahno ye u.

³ Nchuhn ne, anduhñeça dihyo uva che a ñedin davé, tihchan ne, yahn che a chicuáhn nchuhn.

⁴ Cuiquendi ne cochantino ne u, ne u ne, quendí nda cuandé nchuhn. Ndete che nda riya ama dune dihyo uva ne, ametah co yahn, te ametah nda ñañ duto. Cuihco nchuhn cudado ça va che hua cuahno co ne tihça. Ndete che hua quendi ne cochantino ne u ne, co ne nduhça dune dihyo uva che a metah ri ndute yahn, yahn che ametah nda ñañ duto.

⁵ 'U ne, anduhneca duto dihyo uva. Me nchuhn ne, anduhneca dune. Nchuhn che nda cuandé nchuhn, ne ndete che quendi ne cochahtino ne u ne, co ne nduhca dune dihyo uva che ama ri yahn. Ate che tin deman nchuhn ne, hua dehva co din ne, te hua ndichahtino ne u.

⁶ Duh nchuhn che hua cochahtino ne u ne, cuacondah vedame nchuhn, co ne nduhca ama dune dihyo uva che a ntah. Dune chemin chan ne, retih, ne rene din dama ihyan rihquiyahn ye.

⁷ 'Ndete che quendi nchuhn cochahtino ne u man, quendi ne dinahn ne che a chicuahn nchuhn man ne, cuica ne deh che nahn ne, ne conahn nduco ne.

⁸ Chida ne, riquendah yavenan ye cuahn che amandahca redin nchuhn ntiyon. Nduco tihca ne, rihco ro ne che numa cuaco rinduco ne u.

⁹ Nduhca che yahino Chida u ne, tihca yahino nchuhn. Cuiquendi ne, cochahtino ne u, ne quendi din yahino nchuhn.

¹⁰ U ne, redinahn vederihquentiyon yahn Chida, ne cuahn dama yahino ye u. Namin nchuhn ne, ndete che dinahn ne che rihquentiyon ne, quendi din yahino nchuhn.

¹¹ 'Tihca ricuahn nchuhn cava che ama co yeno ne nduhca che yeno man.

¹² Vederihquentiyon yahn cava nchuhn ne, che din yahino ama tama ne vih nduhca che yahino man nchuhn.

¹³ Vedeyahino che tahque chahte che co cuahtenan cuma ihyan ne, che cahco mendahn ye ihyan coh ye, ndedevahn ye amigo yahn ye.

14 Nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn, ndete che dinahn ne che rihquentiyón nchuhn.

15 Ihyan ne, hua renecaḥ cuande ye mozo yahn ye dehtenduh che redin ye. Ate nchuhn ne, amigo yáhn nchuhn. Hua rinó nchuhn nduhca mozo yáhn, ne chemin che chicuáhn nchuhn nducuahn che te cuande Chidá u.

16 Ndiyu nchuhn che tendahnun ne u. A man che tendahnún nchuhn, ne chihquentiyón nchuhn che din ne ntiyon yáhn, ntiyon min che cochihve numacuahn ro. Nduco tihca ne, din Chidá che conahn nduco ne, nducuahn che caça ne ihyan che cuande yáhn.

17 Man ne, ndaconan rihquentiyón nchuhn che din yahino ama tama ne vih.

Ihyan iyehnse ne, rendihche tan ye Dihvo vo Jesucristo man, ihyan yahn ye man

18 'Nchuhn ne, a devano ne che din tan ihyan iyehnse nducó. Chemin che nde hua cahn ino ne cuahn che din tan ye nduco ne.

19 Nchuhn ne, hua dama ri ne nduco ihyan nunde. Chemin che hua yahino ye nchuhn nduhca che yahino ye combiero yahn ye. U ne, a tendahnún nchuhn van ye, ne redin tan ye nduco ne, yahn che ametah dama ri ne nduco ye.

20 Cuenecaḥco nchuhn ndudo che a ráhn rí nchuhn tuhca: “Nde ama mozo yahn ihyan ne, hua tahque yudo se che co man ye.” Ihyan che redin tan ye nducó ne, namin din tan ye nduco nchuhn. Me ihyan che redinahn ye yahn ndudo che ricuáhn ne, namin nevahnecun ye ndudo che cacuahn nchuhn.

21 Va che chuhrihn nchuhn nducuahñ vedetan yahn ihyan, yahn che rinduco ne u. Din tan ye nduco ne, te hua rendihche ye Chidá, ihyan min che dechuh ye u.

22 'Nducote ndá, chicuáhn ihyan, ne hua chitahno ye ne, chemin che tahque chihta nunde yahn ye, nde nan che cahma ye metah.

23 Ihyan che hua ri rendihche ye u ne, namin hua ri rendihche ye Chidá.

24 Vederihno che nde ama ihyan hua nedin ye ne, dín van ye, ate nde nduco nduh ne, rendihche tan ye u man, rendihche tan ye Chidá man, ne chemin che nde tahque chihta nunde yahn ye.

25 Tihca va che co cava che conahn ndudo yahn Dendiohs che a ndirun tuhca: "Andahre nde ama nunde yahn metah, ate din tan ihyan nducó."

26 'A Vaco Ndah yahn Dendiohs che rete vedechahtino nchuhn man, che rete duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye man. Dechuh, ne cuahn che nda ne, te duto ndudo yahn ndudo yahn.

27 Namin nchuhn ne, cah ne duto ndudo yahn ndudo yahn, te chinduco ne u nde ro che canan ntiyon yahn.

16

1 'Rete cuandé nchuhn yahn dehtenduh che cuahno co ne, cava che hua ndaca dama ne.

2 Sahn tan chahn ne, ndetendah se nchuhn chete yaco, ne nda ura che adecoduhno sahn che cahno se nchuhn ne, nde tuno ndedecadino se che a ntiyon yahn Dendiohs che redin se.

3 Tihca din se, te hua rendihche se Chidá man, u man.

⁴ Cuahn che nda ura che conahn nduco nchuhn tihca ne, cuenecañco ne te a ráhn rí nchuhn.

Vederihquentiyon yahn Vaco Ndah yahn Dendiohs

⁵ Ro menañ ne, hua te cuandé nchuhn yahn ndudo cuh, yahn che quenán cá muhn iyehñse nduco ne.

⁶ Ate man ne, náhn nan Ihyán che dechuh ye u, ne nde ama nchuhn hua retumarune ne u ti che náhn.

⁷ Tahque ndah ne, ama chi ran ne che tihca ráhn nduco ne.

⁸ Rahn cuacó rí nchuhn te tahque ndah cava ne che náhn, te atenán nduco tihca co dechuh Vaco Ndah Yahn Dendiohs, nte vedechahtino nchuhn.

⁹ Cuahn che nda ne, din che conahn ihyán che chendihco ye nunde man, din che conahn ye che runecade u man, din che conahn ye che Dendiohs ne, techecade ye yahn ye, din ye castigo ihyán man.

¹⁰ Conahn ye che chendihco ye nunde yahn che hua ritahno ye u.

¹¹ Conahn ye che runecade u, te náhn nan Chidá, ndacá van nchuhn.

¹² Conahn ye che Dendiohs ne, techecade ye yahn ye, din ye castigo ihyán, te chundah, sahn min che quenán cuma se vederihquentiyon muhn iyehñse ne, a techecade ye yahn se, ne va che din ye castigo sahn.

¹³ 'Ama va ca ndudo che cacuáhn nchuhn ate meniyan ne, hua tuno vederendedecadino yahn ne che conahn ne.

¹⁴ A Vaco Ndah yahn Dendiohs che recah duto ndudo yahn ndudo ndah yahn ye. Cuahn che nda

ne, te cuande nchuhn yahn ndudo min. Ndiyu tin demañ che tihçá din, te a Dendiohs che rihquentiyon che tihçá din. Namin te cuande nchuhn nde yahn dehtenduh che comañ cochi che co.

¹⁴ Ndeva yavenán, te a vederihquentiyon yáhn che te cuande nchuhn.

¹⁵ Tihçá, te nducuahn vederihquentiyon yahn Chidá ne, va táh. Chemin che ráhn che Vaco Ndah yahn ye ne, a vederihquentiyon yáhn che te cuande nchuhn.

Ihyan apóstol ne, co ran ye, ate adive ne, cuavi vederan yahn ye, ne co yeno ye

¹⁶ 'A tah ra che quenán nduco nchuhn, te náhn nan Dendiohs Chida. Ate adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u.

¹⁷ Tuhme retumerune vih náhn ihyan apóstol chahn van man ye nduco vih:

—Rahn ye che cuihno neve ro ne, ametah ndihchero vo ihyan man, che adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero vo ihyan man, che a náhn ye nan Dendiohs Chida man. ¿Dehra conahn ne?

¹⁸ ¿Dehra conahn che ráhn ye che cuihno neve ro me ne? Hua renahn vo deh conahn che tihçá ráhn ye.

¹⁹ Dihvo vo ne, checadino che hua chenahn ihyan chahn, ne nahn tumerune ye ihyan. Tuhme ráhn ye ri ye ihyan:

—U ne, ráhn rí nchuhn che cuihno neve ro ne, ametah ndihchero ne u, ne adive tah cuahn ne, ndaconan ndihchero ne u. ¿A yahn chemin che ama retumerune vih ne ne?

²⁰ Cuaco ráhn rí nchuhn che ama co ndache ne, nde ama cuaco ne. Numanahn min ne, ihyan

nunde ne, ama co yeno ye. Ate cuavi vederan yahn ne, ne co yeno ne.

²¹ Ama ndahta, cuahn che a nda ura yahn te che cuacoyahn te ne, ri ran te, yahn che ra yah chete te. Ate cuahn che a chacoyahn te decuah yahn te ne, nde metah renecahco te yahn vedeyah me, yahn che ama yeno te che a va decuah yahn te.

²² Nduhca vederan min che hua rengu ne, tihca vederan yahn nchuhn, te cuahn che ndaconan conducó nchuhn ne, ama co yeno ne, nde hua duhva co din che co ran ne.

²³ 'Nda ro min ne, nde ama nan dehtenduh ametah ndotenan che caca ne u che te cuandé nchuhn. Cuaco rahn ri nchuhn te nducuah dehtenduh che nahn ne ne, co caca ne Chidá che cuande yahn, ne din ye che conahn nduco ne.

²⁴ Nde meniyon ne, nde ama nan dehtenduh hua rica nchuhn Ihyan che cuande yahn. Man ne, cuica ne nducuah dehtenduh che nahn ne, ne din ye che conahn nduco ne, cava che ama co yeno ne.

Dihvo vo Jesucristo ne, ndahco ndiya ye ihyan nunde

²⁵ Ricuahn nchuhn deman nduco ejemplo, ate nda ro che ametah cacuahn nchuhn nduco ejemplo, te tahque ndah ne, cahma cuacó có nchuhn yahn vederihquentiyon yahn Chidá.

²⁶ Ro min ne, nducuah dehtenduh che caca ne Dendiohs Chida che cuande yahn ne, metah ndotenan che u cacá favor ihyan che conahn nduco ne,

²⁷ te yahino ye nchuhn, ne man ye din ye che conahn nduco ne. Yahino ye nchuhn yahn che

yahino ne u mañ, yahn che ritahno ne che mañ ye dechuh ye u mañ.

²⁸ U ne, chicá ñañ Dendiohs Chida, ndá muhn iyehñse. Mañ ne, a nun ndacá muhn, ne ñahn tñn ñañ ye.

²⁹ Tuhme rañh ihyan apóstol yahn ye ri ye ihyan: —Mañ che cuaco ne, rañh cuaco ne nduco nuhn. Ametañ nduco ejemplo rete cuande ne.

³⁰ A ndero ndi che devano ne nducuahn dehtenduh nde hua rendotenan che caça ihyan ndih che cañ cuande ne ihyan. Chemin che ritahno nuhn che Dendiohs dechuh ye ndih.

³¹ Rañh Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Mañ ne, a ritahno nchuhn u numa ino ne.

³² Ate a cochi nino ura che caño ne, cañ muhn cañ min ne, cañcomañ ne u. Ate hua demañ, te nduco Dendiohs Chida u.

³³ Nducuahn dehtenduh chemin chan ne, rete cuandé nchuhn caça che cochahtino ne u, ne cuahte dihn chedave yahn ne. Cuedevano ne te va che chuhrihn ne, din tañ ihyan nunde nduco ne, ate hua dehva rañco ne, te va che ndañco ndiyá chundah nduco ihyan yahn se.

17

Dihvo vo Jesucristo ne, covah ye cava ihyan apóstol yahn ye

¹ Chihno che tihca rañh Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye ne, chenihyon ñañ ye ñañ ro, ne covah ye tuhca:

—Chidá, nda nino ura che va che chuhríhn. Cuendeva ne yavenán caça che namin u ne, ndevá yavenañ ne.

² Tihcá, te ndih ne, chihco ne vederihquentiyon táh che cahcantiyón nducoyaca ihyan iyehñse mañ, che ndedeváhn nducoyaca ihyan che tendahnun ne che cotahno ye u, ne cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro mañ.

³ Atenañ ndih che Dendiohs, ne ihyan che nevahñecun ye ndih mañ, u che dechuh ne mañ ne, atenañ ihyan chahn che cuahtenan ye vahchetero numacuahn ro.

⁴ 'U ne, ndevá yavenañ ne muhn iyehñse. Namin dináhn ntiyon che chihquentiyon ne che dín.

⁵ Chidá, mañ ne, cuendeva ne u, ne codin ne che cuhnde ro vederihquentiyon yuhn vo nduhcá ro menañ cuahn che metah cuhnde iyehñse.

⁶ 'Ihyan che tendahnun ne van ihyan nunde cava che cotahno ye u ne, a cah cuandé ihyan che Dendiohs ndih. Ihyan chahn ne, ihyan yahn ne, ne din ne che chitahno ye u, nevahñecun ye ndudo ndah yahn ne.

⁷ Mañ ne, a devano ye te nducuahn vederihquentiyon che quenán cumá ne, a ndih te ne u.

⁸ Chicuáhn ihyan ndudo yahn ne che ndahco ne táh, ne nevahñecun ye. A checadino ndah ye, ne chitahno ye che a mañ ne dechuh ne u.

⁹ Ricá ndih cava ihyan chuhn che tendahnun ne che cotahno ye u, te ihyan yahn ne ihyan. Ndiyu cava ihyan nunde che ricá.

¹⁰ Nducoyaca ihyan yáhn ne, yahn ne ihyan. Namin nducoyaca ihyan yahn ne ne, yáhn ihyan, ne a cava ihyan chahn che ndeva ihyan yavenán.

¹¹ 'U ne, ndacá muhn iyehñse, ne nchí cava che conán nduco ne. Ate ihyan chuhn ne, cuahte-

nan ca ye iyehñse. Chidá che va ne vahchetero, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, codin ne cudádo ihyan che tendáhnun ne che cotahno ye u, çava che ama ndudo co no ye nduhça uvo.

¹² Numanahn che quenán muhn iyehñse nduco ihyan chuhn che tendáhnun ne che cotahno ye u ne, numacuahn vederihquentiyon yahn ne, dín cudádo ihyan. Hua chinda nde ama ye, atenan ama sahn che a ndinda se, çava che conahn nduhça che a ndirun nan Ndudo yahn ne.

¹³ 'Man ne, nchí nan ne. Ate numanahn che quenán cá muhn ihyense ne, tihça ricá ndih çava che co yeno ihyan chuhn, nduhça che yeno man.

¹⁴ Chicuéhn ndudo yahn ne ihyan chuhn, ne ihyan nunde ne, rendihche tan ye ihyan yahn che ametah dama ri ye nduco ye, nduhça che u ne, hua dama rí nduco ihyan nunde.

¹⁵ Ricá ndih çava ihyan chuhn. Ndiyu çava che ndetáhnno ndeva ne ihyan, ate che ndedevahn ne ihyan tah chundah.

¹⁶ Nduhça che ndiyu ihyan nunde u ne, namin ihyan chuhn ne, ametah dama ri ye nduco ihyan nunde.

¹⁷ Numacuahn vederihquentiyon yahn Ndudo yahn ne, Ndudo min che redin che renahn ihyan cha che cuaco ne, cuihco vih ne ihyan chuhn çava man ne.

¹⁸ Nduhça che te ne ntiyon u, dechuh ne u van ihyan nunde ne, tihça cah ntiyon ihyan chuhn, dechuh ihyan van ihyan nunde.

¹⁹ A çava ihyan chuhn che cahco mendáhn u cóh, çava che cotahno ye ndudo ndah yahn ne, ne runecáde cuahtenan ye.

²⁰ Ricá ndih, ndiyu demañ çava ihyan chuhn, te namin çava ihyan che cotahno ye u adiva, yahn che cahnevan ye ndudo che cuahndudo ihyan chuhn.

²¹ Chidá, nduhça u nduco ne ne, ama no vederendedecadino yuhn vo ne, ricá ndih che din ne che ama ndudo no co nducoyaca ye, cochahtino ye uvo. Nahn che ama ndudo no co nducoyaca ye, çava che cotahno ihyan iyehñse che ndih dechuh ne u.

²² Vederihquentiyon che te ne u ne, namin çah ihyan chuhn, çava che ama ndudo no co ye, nduhça che u nduco ndih ne, ama no vederendedecadino yuhn vo.

²³ Ndiñ ne, rinduco ne u, ne u ne, rinducó ihyan chuhn, çava che ama ndudo no co ye. Nduco tiñça ne, tumacadino ihyan nunde che dechuh ne u mañ, yahino ne ihyan chuñ nduhça che yahino ne u mañ.

²⁴ Chidá, ihyan chuñ che tendahnun ne çava che co nduco ye u ne, náñ che cuahtenan ye nducó nañ che conán, çava che tumacadino ye yahn vederihquentiyon che numacuahn vedeyahino yahn ne ndahco ne táñ nde ro che metah cuñde iyehñse.

²⁵ Chidá che va ne vahchetero, ihyan nunde ne, hua rendihche ye ndih, ate u ne, rendihché ndih. Me ihyan chuñ ne, a devano ye che ndih dechuh ne u.

²⁶ A çah cuandé ihyan chuñ yahn vederihquentiyon yahn ne, ne conduco cá ihyan, quendí çah cuandé ihyan, çava che, nduhça che yahino ne u ne, tiñça din yahino ne ihyan.

18

Din se preso Dihvo vo Jesucristo

¹ Chihno rahn Dihvo vo dehtenduh che tuhchan ne, chica ye min nduco ihyan apóstol yahn ye, cuahn ye tama lado viche ama ya che duche Cedrón. Ama cuan min ne, va yahn ndata, ne min chenda ye nduco vih.

² Judas, sahn min che a rihco cade se che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, namin a rendihche se min, te ama ndeh yune chahn Dihvo vo nduco ihyan apóstol yahn ye.

³ Nducote a rendihche se min ne, hua chi vahche yahn se, ne chahn cuaco no se nan che quenun Dihvo vo. Nduco se ama yahn sandado man, policia yahn yaco man, che dechuh chidocuyan ndinan nduco sahn fariseo. Sandado chahn man, policia man ne, nda se espada man, linterna man. Cuahn che a nda nino sahn chahn ne,

⁴ nducote a devano Dihvo vo nducuahn che va che cuahno co ye ne, quendaḥ ye van ihyan apóstol yahn ye ne, tumerune ye sahn:

—¿Duh rinuhn nchuhn ne?

⁵ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se ri se ihyan:

—Jesús yahn yan Nazaret, rinuhn nuhn.

Rahn ye ri ye sahn:

—A u che rahn nduco nchuhn.

Judas, sahn min che ndihcue ndeh se Dihvo vo ne, min quenun se van sahn chahn.

⁶ Cuahn che rahn Dihvo vo ri ye sahn chahn che a ihyan min che rinuhn se ne, chica dama nducoyaca se, ne chera se nde ndiyahn.

⁷ Tuhme ndaconan tumerune Dihvo vo sahn:

—¿Duh rinuhn nchuhn ne?

Rahn se ri se ihyan:

—Jesús yahn yan Nazaret rinuhn nuhn.

⁸ Rahn ye ri ye sahn:

—A rahn rí nchuhn te a u che rahn nduco ne. Nducote u che rinuhn ne ne, cuahnecon ne che nahñ ihyan chuhn.

⁹ Tihca chi cava che conahn nduhca che rahn man Dihvo vo tuhca: “Ihyan che tendahnun Den-diohs Chida cava che conduco ye u ne, hua chinda nde ama ye.”

¹⁰ Simón Pedro ne, nda ye ama espada. Nde-tendah ye, ne chahn ye ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan che duche se Malco, ne chacondah ye revan se lado tah cuaco se.

¹¹ Ate rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—Cuentihyen ndah espada tih chete vaco. Va che chuhrihn nducuahn che a ndihco cade Den-diohs Chida.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan chidocuyan che tahque ndinan

¹² Sandado chahn nduco sahn ndinan yahn se man, sahn policia yahn yaco man ne, chi ihyo se Dihvo vo, din se preso ihyan.

¹³ Quenda se ihyan ndevaco Anás, inchahn ndico Caifás, chidocuyan che tahque ndinan ye nduyo min.

¹⁴ Caifás ne, a ihyan min che rahn ye ri ye sahn ndinan yahn naciön yahn Israel, che tahque ndahca che ama no ihyan coh ye cava nducoyaca ihyan naciön yahn ye.

Pedro ne, rahn ye te hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

¹⁵ Simón Pedro nduco tama ihyan apóstol ne, cuahn ye diyahn diyahn cuahn nan cuahn Dihvo vo. Ihyan apóstol che tama me ne, a rendihche chidocuyan ndinan me ihyan, ne chemin che chi chenda ye ura che nda Dihvo vo, quenun ye nan che ri chevah vaco chidocuyan ndinan me.

¹⁶ Ate Pedro ne, chandi ye cuahn chevah me. Tuhme quenda ihyan apóstol che tama me, ne yahve ye tahn che redin cudado chendevah me, ne quenda ye Pedro cuahn chete me.

¹⁷ Tahn che redin cudado chendevah me ne, tumerume te Pedro:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cah ne?

Ndahconan Pedro ne, rahn ye ri ye tahn:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

¹⁸ Nducote ama iche vino min ne, sahn decahya yahn chidocuyan man, sahn policia man, ndihco se ama vacoyahn, ne vatendi se recah ihno se sahn. Namin Pedro ne, nduco ye sahn chahn, nti ye chihto vacoyahn me, recah ihno ye ihyan.

Chihnde cade yahn Dihvo vo Jesucristo nan chidocuyan che tahque ndinan

¹⁹ Chicarune chidocuyan che tahque ndinan me Dihvo vo, duh nduh ihyan che rinduco ye ihyan man, deh che ricuahn ye man.

²⁰ Rahn Dihvo vo ri ye chidocuyan me:

—U ne, cuahn dama chicuahn van nducoyaca ihyan, chete yaco chahte man, yaco cahya man, nan che rendo dama nducoyaca ihyan nación

yahn Israel. Dehve chicuáhn cuahn man cuahn ndeh.

²¹ Ndotenan che u cacarune ne ne, cuicarune ne ihyan che chicuáhn. Ihyan chahn cahma ye co ye ndih deh che chicuáhn ihyan.

²² Cuahn che tihca rahn Dihvo ne, chahn ama sahn policia yahn yaco vaconan ye, ne rahn se ri se ihyan:

—¿Dehco che tihca ndahconen yahn chidocuyan ndinan?

²³ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndete che hua tihca che rahn ne, cahme ti quenan che hua ndahca rahn. Ate ndete che ndahca rahn ne, hua ndahca din che chehn u.

²⁴ Tuhme ndedechuh Anás Dihvo vo, nchiche ihyo ye, tah Caifás, chidocuyan che tahque ndinan.

Ndaconan rahn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo Jesucristo

²⁵ Numanahn min ne, nti Pedro recah ihno ye ihyan chihto vacoyahn, ne tumerune sahn che chenun min ihyan:

—¿A ndiyu nduco di rindoque ihyan cah ne?

Ndahconan Pedro yahn se:

—Hua. Hua rinducó ihyan.

²⁶ Tuhme ama sahn decahya yahn chidocuyan che tahque ndinan, sahn vih sahn che chacondah Pedro revan me ne, rahn se ri se Pedro:

—¿Taca hua?, te u ne, ndihcheró di nduco ye min van yahn ndata me.

²⁷ Ndaconan rahn Pedro che hua rendihche ye Dihvo vo, ne ura min cah tuh.

Quenda se Dihvo vo Jesucristo nan Pilato

²⁸ Tuhme quenda sahn ndinan chahn Dihvo vo, chica se vaco Caifás, ne nda se nduco ye nan palacio yahn gobernador. Ura min ne, a chi dave. Sahn chahn ne, hua chenda se chete palacio me, te rahco se te cahnda yahn se, ne hua co conduco se, ro yudo me.

²⁹ Nducote hua chenda se ne, quendah Pilato, ne tumerune se sahn:

—¿Deh yahn che rica nunde nchuhn yahn ihyan cuh ne?

³⁰ Ndahconan sahn chahn, ne rahn se:

—A che a duhtuno ihyan sahn tih, ne chemin che checu nuhn sahn tah ne.

³¹ Tuhme rahn Pilato ri se sahn chahn:

—Cuiquenda nchuhn ihyan, cotechecade man ne yahn ye nduhca che rihquentiyon ley yahn ne.

Ndahconan sahn chahn, ne rahn se:

—Ate nuhn ihyan nación yahn Israel ne, metah vederihquentiyon yahn nuhn cava che cahno nuhn ihyan.

³² Nduco tihca ne, canan chinahn che rahn Dihvo vo nduhca che va che cahno se ihyan.

³³ Ndaconan ndonda Pilato chete palacio, ne cah se Dihvo vo, tumerune se ihyan:

—¿A ndih che Rey yahn ihyan nación yahn Israel ne?

³⁴ Rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—¿A che rendedecadine man che tihca re-tumerone, o a ihyan rahn ye ri ye di ne?

³⁵ Ndahconan Pilato, ne rahn se:

—U ne, ndiyu ihyan nación yahn Israel u. Sahn nación yahn ne man, chidocuyan ndinan man, checu se ndih tãh. ¿Deh din ne ne?

³⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye sahn:

—Ndiyu iyehñse cuh che rihquentiyón. Chemin che ihyan che rinduco ye u ne, hua cuhn ye çava che ndedevahn ye u tah sahn sih.

³⁷ Rahn Pilato ri se ihyan:

—¿A Rey ndih tuhme ne?

Ndahconan ye, ne rahn ye ri ye sahn:

—Rey u, nduhça che rahn. U ne, ndá iyehñse cuh, chihndeyán, çava che cuahndudó ndudo cuaco. Nducoyaca ihyan che renevahnecun ye ndudo cuaco ne, rihcovan ye che rahndudó.

³⁸ Rahn Pilato ri se ihyan:

—¿Deh ndudo cuaco che tihça rahn ne yahn ne?

Chihco çade se che çahno se Dihvo vo Jesucristo

Chihno rahn Pilato chemin ne, quendañ se tama yune, ne rahn se ri se sahn ndinan chahn:

—Ihyan cuh ne, nde ama nunde yahn ye metah.

³⁹ Nchuhn ne, va costumbre yahn ne che ntahtë adecoduhno preso che nahn ne vihco ro yudo. ¿A nahn ne che ntahtë ihyan cuh che Rey yahn ne ne?

⁴⁰ Tuhme ndaconan cah sahn chahn:

—¡Sahn tih ne, hua! ¡Cuentahte ne Barrabás!

Me Barrabás ne, ama sahn duco.

19

¹ Tuhme chihquentiyon Pilato che chahn sandado Dihvo vo.

² Sandado chahn ne, dendah se ama corona yan, tihyon se tin Dihvo vo, ne tihyon se ama tino morado ihyan, nduhça tino che rahtenun rey.

³ Chihno min ne, ndo dāma se nān ye, ne redin cā se che rendeva se yavenān ye. Rah se:

—¡Ndeva vo yavenān Rey yahn ihyan naciōn yahn Israel!

Namin chahn se vaconān ye.

⁴ Quendāh tun Pilāto, ne rāhn se ri se sahn ndinān chahn:

—Condihche nchuhn. Ndetendāh ihyan meniyon cava che codevano ne te metah nde āma nunde yahn ye.

⁵ Quendāh Dihvo vo, quenun tin ye corona yān me mān, quenun ye tino morādo me mān. Tuhme rāhn Pilāto ri se sahn chahn:

—¡Nga ye! ¡Condihchero nchuhn ihyan!

⁶ Cuahn che ndihchero chidocuyān ndinān chahn mān, sahn policia mān, Dihvo vo ne, n-macuahn vedetān cah se:

—¡Cuaconahn yāh ne sahn! ¡Cuaconahn yāh ne sahn!

Rāhn Pilāto ri se sahn:

—Cuiquenda mān nchuhn ihyan, cuaconahn yāh ne ihyan, te u ne, a techecadé yahn ye, ne a devanó te metah nde āma nunde yahn ye.

⁷ Ndahconan sahn chahn, ne rāhn se ri se Pilāto:

—Sahn tih ne, va che coh se, te tihcā rihquen-tiyon ley yahn nuhn yahn che rāhn se che Daya Dendiohs sahn.

⁸ Cuahn chihnevan Pilāto che tihcā rāhn sahn chahn ne, nde tahque dihya se chi.

⁹ Ndaconan ndondā se chete palācio yahn se, ne tumerune se Dihvo vo:

—¿Ti yān vāco ne ne?

Ate Dihvo vo ne, nde hua ndahconan ye yahn se.

¹⁰ Tuhme rahn se ri se ihyan:

—¿Dehco che hua rendahconan ne yáhn? ¿A hua devano ne te va vederihquentiyon yáhn? Co ndahcó libre ndih ndete che náhn. Namin co cahcantiyón che conan yah ne.

¹¹ Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye sahn:

—Nde ama vederihquentiyon, hua co conan come nán, ndete che Dendiohs hua te ye di. Chemin che sahn che checu se u tah ne, tahque chendihco se nunde che co di.

¹² A nde ura min rinuhn ino Pilato taça co ndahco se libre Dihvo vo, ate sahn ndinan chahn ne, cah se yahn se:

—Ndete che ndahco ne libre sahn tih ne, ¡hua amigo yahn ne emperador ndih!, te adecoduhno ihyan che nahn co ye rey ne, redin vahche ye yahn ye.

¹³ Cuahn che chihnevan Pilato che tihca rahn sahn chahn ne, chihquentiyon se che ndiquendañ Dihvo vo, ne chihnde se nan che retechecade se, nan che duche Gabata che devaco hebreo, che conahn tuhca: “Nan Che Chenun Tu.”

¹⁴ Ura min ne, ri tenduh nan mahñ yahn, ne a tama ro me che ro yudo. Tuhme rahn Pilato ri se sahn ndinan chahn:

—¡Nga Rey yahn nchuhn!

¹⁵ Ate sahn chahn ne, rah se:

—¡Cuedecuihno ne sahn! ¡Cuedecuihno ne sahn!
¡Cuaconahn yah ne sahn!

Rahn Pilato ri se sahn chahn:

—¿Taça che cuaconahn yahñ Rey yahn ne?

Ate sahn chicocuyan ndinan chahn ne, ndahconan se, ne rahn se ri se Pilato:

—Nuhn ne, atenān emperador che rey yahn nuhn.

¹⁶ Nduco ndudo che tihcā rahn se ne, ndahco Pilato Dihvo vo tah se cava che conan yah ye, ne quenda se ihyan.

Chaconahn yah se Dihvo vo Jesuchristo

¹⁷ Quenda se Dihvo vo, ne quenda ye cruz nan che va che conan yah ye, cuahn ye ama cuan nan che duche Cuete Ine Tin Tenahn, ne che devaco hebreo ne, duche Gólgota.

¹⁸ Min chaconahn yah se Dihvo vo dama nduco o se, ama se ama ama lado chihto nan ye.

¹⁹ Dirun Pilato ama letrero, ne chihquentiyon se che quenān tin cruz. Ndirun tuhca: “Ihyan cuh che Jesús yahn yan Nazaret, Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”

²⁰ Ama yahn sahn nación yahn Israel ndi-hchenan se che tihca ndirun, te nan che chaconahn yah se Dihvo vo ne, nino viyan me. Letrero me ne, ndirun devaco hebreo man, griego man, latin man.

²¹ Chidocuyan ndinan chahn ne, rahn se ri se Pilato:

—Hua ndahca che dirun ne “Rey yahn ihyan nación yahn Israel.” Tahque ndah ne, codirun ne “Ihyan cuh ne, rahn ye che man ye che Rey yahn ihyan nación yahn Israel.”

²² Ate Pilato ne, rahn se ri se sahn:

—Che dirun ne, a tihca conan, ametah ndahcorun.

²³ Cuahn che a chihno chaconahn yah sandado chahn Dihvo vo ne, cahn man se tino yahn ye van

cun se. Namin chetaḥ se cahteca tu yahn ye, ne nducote chemin ne, hua ntaḥyon te ndiya ne,

²⁴⁻²⁵ chemin che raḥn se nduco vih:

—Tahque ndaḥ ne, hua ndeh vo, ne tendāḥ vo suerte yuhn vo cava che cadino vo cha uvo che quendaḥ yuhn vo che co yuhn vo.

Tihca din se, ne chinahn nduhca che ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cahn maḥn se tino yaḥn nduco vih, ne tendāḥ se suerte cha saḥn quendaḥ yahn se che co yahn se tino tu yaḥn.”

Chihto cruz nan che quenān yah Dihvo vo ne, nti chaco ye maḥn, coh chaco ye María, ndaḥta yahn Cleofas maḥn, María yahn yan Magdala maḥn.

²⁶ Cuahn che ndihchero Dihvo vo chaco ye maḥn, ama ihyan apóstol, ihyan min che ama din yahino ye maḥn, che vatendi ye min ne, raḥn ye ri ye chaco ye:

—Chacó, nga ḍaya ne, nti se taḥn.

²⁷ Namin raḥn ye ri ye ihyan apóstol me:

—Nga cheque, nti ye taḥn.

Nde ro min ndeva ihyan apóstol min chaco Dihvo vo ndevaço ye.

Chih Dihvo vo Jesucristo

²⁸ Chihno min ne, nducote a devano Dihvo vo che a chinahn nducuaḥn ne, cava che conan conahn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs ne, raḥn ye:

—Yaca rí.

²⁹ Va ama jarro min ndito vino. Tuhme chaconahn saḥn chahn ama esponja tin ama nduco che duche hisopo, ne decaḥnda se esponja me nduco vino me, chaconahn se chende Dihvo vo.

³⁰ Tihve ye vino me, ne raḥn ye:

—Mañ ne, a chinahn nducuahn.
Tuhme chendih ye, ne chih ye.

Ama sandado ne, terun se lanza ticua Dihvo vo Jesucristo

³¹ A tama ro me che vihco ro yudo, ne chemin che hua nahn chidocuyan ndinan chahn che cuahtendihco tenahn nan cruz ro che rahtetuhno ihyan, te ama yudo ro min. Chemin che chica se Pilato che dechuh se sandado che cahn se, ndeh se ine dihma ihyan che chenah yah chahn, ne ndedevah se ihyan.

³² Tuhme tahve Pilato sandado, chahn se, ndeh se ine dihma ama sahn che quenan yah chihto nan Dihvo vo. Chihno min ne, ndeh se ine dihma sahn che tama me.

³³ Me cuahn che chahn nda se nan che quenan yah Dihvo vo ne, ndihchero se che a ndih ye. Chemin che ametah ndeh se ine dihma ye.

³⁴ Ate nde nduco nduh ne, cah ama sandado lanza ticua ye nino van chete ye, ne quendañ yun man, nune man.

³⁵ U che dirun caca cuh ne, cuaco ndudo che dirun, te man ndihcheró che tihca chi. Dirun yahn cava che namin nchuhn ne, cotahno ne.

³⁶ Tihca chahno chi Dihvo vo cava che conahn nduhca che a ndirun nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Hua ndeh se nde ama ine yahn ye.”

³⁷ Namin chinahn nduhca che a ndirun tama cuan nan Ndudo yahn Dendiohs tuhca: “Cuahtendi se, ndihchero se ihyan che cah se lanza.”

Quenun Dihvo vo Jesucristo chete yayan

³⁸ Chihno min ne, ama ihyan yan Arimatea che duche ye José, che chitahno ye Dihvo vo cuahn

ndeh yahn che vah ye chidocuyan ndinan chahn ne, chica ye Pilato cava che cah yune se che ndedevah ye Dihvo vo, quenda ye ihyan, cuhche ye ihyan. Cah yune Pilato, ne chahn José quenda ye Dihvo vo.

³⁹ Nicodemo, ihyan min che chahn ye vino chendihchero ye Dihvo vo ne, namin chahn ye nduco José, ne quenda ye ndico ndiche kilo nunedan che ndindah nduco mirra man, áloes man.

⁴⁰ Ndedevah ihyan chahn Dihvo vo, ne chahcota hme ye nunedan me tino, chahcotuma ye Dihvo vo nduhca costumbre yahn ihyan nación yahn Israel che rihche ye tenahn.

⁴¹ Nino nan che nahn yah se Dihvo vo ne, va ama cuan nan che va yahn ndata. Min va ama yayan ra nan che nde ama tenahn metah conun ye.

⁴² Min chaconuhn ihyan chahn Dihvo vo yahn che nino ri, te a cuanan ro che rahtetuhno ihyan.

20

Ntuche Dihvo vo Jesucristo van tenahn

¹ Ro che ndeva ndate ne, chahn María yahn yan Magdala vateyan dahca, nan yayan nan che quenun Dihvo vo, ne cuahn che nda ye ne, a ndavi tu chahno che ndechendih chende yayan me.

² Tuhme conahn ye rano ye nan che quenun Simón Pedro nduco tama ihyan apóstol, ihyan min che ama din yahino Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Ndetendah ihyan Dihvo vo chete yayan, ne hua devano nuhn ti quenda ye ihyan.

³ Ndetahno cuahn Pedro nduco ihyan apóstol che t̄ama me n̄an yayan.

⁴ Ama rano nduh che o ye cuahn ye, ate ihyan che t̄ama me ne, tahque dito chano ye che co Pedro, ne tahque men̄an ca nd̄a ye n̄an yayan me.

⁵ Ndiichenun ye chete yayan me, ne ndihchero ye tino che chahcotuma ihyan Dihvo vo che chetave min, ate hua chend̄a ye.

⁶ Numanahn min ne, nd̄a Simón Pedro, ne chend̄a ye chete yayan me. Namin ndihchero ye tino chahn che chetave min.

⁷ Avane ne, tino che chahcotuma tin Dihvo vo ne, ndechetive, quendite ama lado.

⁸ Tuhme chend̄a ihyan apóstol che t̄ama me chete yayan, ne ndihchero ye nduhc̄a che chi, ne chitahno ye.

⁹ Ro min ne, metah conahn ihyan chahn che a ndirun n̄an Ndudo yahn Dendiohs nduhc̄a che va che ntuche Dihvo vo v̄an tenahn.

¹⁰ Chihno min ne, ndaconan ihyan apóstol chahn n̄an che chenun ye.

Dihvo vo Jesucristo ne, chihnde ro ye n̄an María yahn ȳan Magdala

¹¹ Numanahn min ne, ndaconan María, ne chihnde ye chihto yayan me, raco ye. Ura che raco ye ne, ndiichenun ye chete yayan me,

¹² ne ndihchero ye o ángel chenun ye tino cua, vate ye n̄an che chacondihte ihyan Dihvo vo. Ama ye cuahn n̄an che chi nihno tin Dihvo vo, ne t̄ama ye ne, cuahn ndiya c̄ah ye.

¹³ Tumerune ángel chahn ihyan:

—¿Deh cuande che reque ne?

Ndahconan María, ne rahn ye ri ye ángel chahn:
—Racó yahn che quenda ihyan Dihvé, ne hua devanó ti chengu ye ihyan.

¹⁴ Cade chihno rahn ye chemin cuahn che ndaconan ye, ne ndihchero ye Dihvo vo che nti ye min, ate hua devano ye che ihyan min.

¹⁵ Tuhme tumerune Dihvo vo ihyan, ne rahn ye:
—¿Deh cuande che reque ne? ¿Duh rinohn ne?

María ne, rahco ye te co sahn che redin cudado yahn ndata me, ne rahn ye:

—Ndete che ndih quenda ne Dihvé ne, cahma ne co ne u ti chengu ne ihyan, cava che cahn quengua ihyan.

¹⁶ Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—¡María!

Ndaconan María, ne rahn ye devaco yahn ye, hebreo, ri ye Dihvo vo:

—¡Raboni! —che nahn cahma Ihyan Ricuahn.

¹⁷ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Hua nahn tah u, te metah nahn nan va Chidá. Tahque ndah ne, cuehn ngo ihyan apóstol yahn che nahn nan va Chidá, ihyan min che Chida nchuhn man, Dendiohs yahn man, Dendiohs yahn ne man.

¹⁸ Tuhme chahn María chego ye ihyan apóstol chahn che ndihchero ye Dihvo vo man, nduhca che rahn ye ri ye ihyan man.

Chihnde ro Dihvo vo Jesucristo nan ihyan apóstol yahn ye

¹⁹ A ro min no cuahn che a chi man ne, ndi dama ihyan apóstol chahn, ne nenecahde ye vah nan che chenun ye yahn che vah ye sahn ndinan yahn ihyan nación yahn Israel. Ura min ne, adenan

chenda Dihvo vo vah, chandi ye mendahn, ne rahn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rahco ne.

²⁰ Chihno rahn Dihvo vo chemin ne, nahme ye tah ye nan che nchuh clavo man, ticua ye man, ihyan chahn, ne ama chi yeno ye ndihchero ye ihyan.

²¹ Ndaconan rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rahco ne.

Namin rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nduhca che dechuh Chida u ne, namin dechuh nchuhn.

²² Tuhme tivenan ye ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Conun Vaco Ndah yahn Dendiohs nchuhn.

²³ Ndete che nchahco ne nunde yahn adeco-duhno ihyan ne, a ndaca ye vederenchahco. Me ndete che hua ne, a hua ndaca ye.

Tomás ne, chitahno ye che ntuche Dihvo vo Jesu-cristo cuahn che ndihchero man ye ihyan

²⁴ Ama ihyan apóstol chahn che duche ye Tomás, ihyan min che ntahco ihyan che duche ye “Cuahche” ne, metah ye ro che nda Dihvo vo.

²⁵ Cuahn che nta ye ne, rahn ihyan chenahn chahn ri ye ihyan:

—A ntuche Dihvo vo. A ndihchero nuhn ihyan.

Ate rahn Tomás ri ye ihyan chahn:

—Atenan che terun ndutitah yahvetah ye nan che nchuh clavo man, ticua ye nan che nchuh lanza man, tuhme cotahnó che a ntuche ye.

²⁶ Chihno nine ro ne, nto dama tun ihyan apóstol chahn chete ama vah, ne ro min ne, nduco Tomás quenun ye min. Andahre ntude chendevah ne, chenda Dihvo vo chandi ye mendahn, ne rahn ye:

—Dendiohs din yahino ye nchuhn. Hua dehve rahco ne.

²⁷ Tuhme rahn ye ri ye Tomás:

—Condihchero yahvetáh, ne cueteron ndutitah. Namin cueteron ndutitah ticuá. Cuitehne, che a ntuché. Hua o ndedecadine.

²⁸ Tuhme rahn Tomás ri ye Dihvo vo:

—¡Ndih che Dihvé man, Dendiohs yahn man!

²⁹ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tomás, man ne, ritehne yahn che ndihchero u. Ndah ro yahn ihyan che andahre hua rendihchero ye u, ate ritahno ye u.

Chirun caca cuh cava che cotahno ihyan Dihvo vo Jesucristo

³⁰ Dihvo vo Jesucristo ne, ama ndeh nan ca vederihno din ye nan ihyan apóstol yahn ye che hua ndirun nan caca cuh.

³¹ Me nducuahn che ndirun ne, cava che cotahno nchuhn che Dihvo vo Jesucristo ne, a ihyan min che a va cade che chi ye ndedevahn ye ihyan iyehanse man, a ihyan min che Daya Dendiohs man, ne nduco che cotahno ne ihyan ne, ndevahn ne, cuahtenan ne vahchetero numacuahn ro.

21

Dihvo vo Jesucristo ne, nda ye nan chenun ndache ihyan apóstol yahn ye

¹ Chihno min ne, nda Dihvo vo nan che chenun ihyan apóstol yahn ye, chihto vine yahn Galilea nino yan Tiberias. Tuhca chi:

² Nto dama ihyan apóstol chahn, Simón Pedro man, Tomás, ihyan min che ntahco ihyan che duche ye “Cuahche” man, Natanael yahn yan Caná, estado yahn Galilea man, nduh che o sahn daya Zebedéo man, nduco te o ihyan apóstol man.

³ Rahn Simón Pedro ri ye ihyan chahn:

—Cahn cotah yahca.

Rahn ihyan chahn ri ye ihyan:

—Namin nuhn ne, cahn nuhn nduco ne.

Tuhme cuahn ye, ne chahtenun ye ama barco che va nan vine me, ate numa yan min ne, nde ama yahca hua chetah ye.

⁴ Cuahn che a cochi ri dave ne, nda Dihvo vo chihto vine me, ate ihyan apóstol chahn ne, hua nchanan ye che ihyan min.

⁵ Tuhme rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Nchuhn sahn cahya, ¿a hua ndaca ne nde ama yahca ne?

Ndahconan ihyan chahn, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Nde ama te hua ndaca nuhn.

⁶ Rahn ye ri ye ihyan chahn:

—Cotihyon nchuhn yana yahn ne lado tah cuaco barco, ne ndaca ne ite.

Tihca din ihyan chahn, ne cuahn che ndetendah ye yana me ne, nde hua richa ye che ama ndito yahca.

⁷ Tuhme ama ihyan apóstol, ihyan min che ama din yahino Dihvo vo ihyan ne, rahn ye ri ye Pedro:

—¡A Dihvo vo che nda ye tan!

Ndetahno che chihnevan Simón Pedro yahn Dihvo vo ne, ndonun ye tino menan yahn ye, ne ca nun ye van nune che cahn ye nan che va ye.

⁸ Nan chenun ihyan apóstol chenahn chahn nduco chihto vine ne, ri tenduh ama ciento metro. Chicahca ye barco me nde min, chihnda ye yana me, ndito yahca.

⁹ Cuahn che ndiquenda ye chete barco me ne, ndihchero ye che va ama vacoyahn, ama chenun nducoyahn, ne quendudo ama yahca nan nducoyahn me, riyuche te. Namin va pan.

¹⁰ Rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Te nchuhn neve yahca che cade cheta ne.

¹¹ Chenda Simón Pedro chete barco me, ne chihnda ye yana me, ndetenda ye van nune. Chenun deman yahca rahte, ri ama ciento quenán o raco ndiche ino te. Andahre ama yahn te, ate hua chendan yana me.

¹² Tuhme rahn Dihvo vo ri ye ihyan chahn:

—Cochi nchuhn, cahdino ne.

Ihyan apóstol chahn ne, a devano ye che Dihvo vo, ne chemin che nde hua chihquino ye tumerune ye ihyan duh ihyan ye.

¹³ Chahn nda Dihvo vo, ne cheta ye pan me man, yahca me man, ne cah ye, cheh ihyan chahn.

¹⁴ A ro min chi ino yune che chendihchero Dihvo vo ihyan apóstol yahn ye cuahn che a ntuche ye van tenahn.

Dihvo vo Jesucristo ne, yahve ye Simón Pedro

¹⁵ Cuahn che a chihno cahdino ihyan chahn ne, tumerune Dihvo vo Pedro:

—Simón, daya Jonás, ¿a tahque yahine u che co ihyan chuhn ne?

Ndahconan Simón Pedro yahn ye:

—Taca hua, Dihvé. Yahinó ndih. A man ne devano ne.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudado ihyan yáhn.

¹⁶ Ndaconan tumerune ye ihyan, chi o yune:

—Simón, daya Jonás, ¿a yahine u ne?

Ndahconan Pedro yahn ye:

—Taca hua, Dihvé. Yahinó ndih. A man ne devano ne.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudado ihyan yáhn.

¹⁷ Ndaconan tumerune ye ihyan, chi ino yune:

—Simón, daya Jonás, ¿a yahine u ne?

Nducote a nde ino yune che tumerune ye Pedro ndete che a yahino ye ihyan ne, chi ndache ye, ne rahn ye:

—Dihvé, a man ne devano ne nducuah. A devano ne che yahinó ndih.

Rahn Dihvo vo ri ye ihyan:

—Tuhme ne, codin cudado ihyan yáhn.

¹⁸ Cuaco rahn rí di te cuahn che decahya di ne, rendonon man tino yehn, ne rehn ti che nahn cahn. Ate cuahn che a co ndico di ne, ntah reche, ne tama ca ihyan ntihton ye tino yehn di, ne quenda ye di nan che hua nahn cahn.

¹⁹ Che tihca rahn Dihvo vo ri ye Pedro ne, conahn nduhca che va che cahco mendahn ye ihyan nan ntiyon yahn Dendiohs, cahno se ihyan. Tuhme rahn Dihvo vo ri ye Pedro:

—¡Cuindoque u!

²⁰ Ura che cuahn ye ne, ndaconan Pedro, ne ndihchero ye che cuahn nduco ihyan apóstol min che ama din yahino Dihvo vo, ihyan min che dama chihnde ye nduco Dihvo vo cuahn che cheh vino ye me, ne tumerune ye duh che ndihcue ndeh ihyan.

²¹ Tuhme tumerune Pedro Dihvo vo:

—Dihvé, me ihyan tih ne, ¿deh co yahn ye ne?

²² Ndahconan Dihvo vo, ne rahn ye ri ye ihyan:

—Ndete che u nahn che conan ye iyehse nde ro che ndaconan chí ne, di ne, hua cuande yehn chemin. Cuindoque u.

²³ Chemin che chihnde ndudo van dihno vo che ihyan apóstol min ne, hua nda ro che coh ye. Ate Dihvo vo ne, ndiyu che rahn ye che hua coh ihyan min, te rahn ye te ndete che nahn ye che conan ihyan min nde ro che chi tun ye ne, hua cuande yahn Pedro chemin.

²⁴ A ihyan apóstol min che dirun ye caça cuh, ne a devano vo che nducuahn che dirun ye ne, cuaco.

²⁵ Ama ndeh nan ca dehtenduh che din Dihvo vo Jesucristo. Ndete che corun queri ama nan dehtenduh che din ye ne, rahcó te cuto libro numachahte iyehse, nde hua tuno nan che conun. Tihca chi.

El Nuevo Testamento: Cuicateco de Teutila New Testament in Cuicatec, Teutila (MX:cut:Cuicatec, Teutila)

copyright © 1972 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Cuicatec, Teutila

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Cuicateco, Teutila [cut], Mexico

Copyright Information

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Cuicatec, Teutila

© 1972, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 28 Dec 2024 from source files
dated 29 Jan 2022

6bd8292c-2070-5c2d-8b8b-378bf0f66afe